

Η ΑΙΓΙΝΑΙΑ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ.

« Εἰ γὰρ λαῶν ἕκαστος ἔτι δύναϊτό τις
» Χρηστὴν, διέλθοι τοῦτο, κείν κινὸν φέροι
» ΠΑΤΡΙΔΙ, κακῶν ἂν αἱ πόλεις ἐλασσόνων
» Πειρώμεναι, τελοῖσιν εὐτυχοῖεν ἄν.»

ΕΥΡΥΠΙΑ. Φοίνισ. , στίχ. 1022-1025.

Ἀριθμ. Ε΄.

1831.

Ἰουλίου 15.

Περὶ ἐκπαιδείσεως τῶν τῆς εὐπόρου τάξεως πολιτῶν (συνέχεια).

« Ἀπεδείξαμεν εἰς τὰ προειρημένα, λέγει ὁ συγγραφεὺς, ὅτι ἡ μά-
θησις τῶν νεωτέρων γλωσσῶν ἦτο πολὺ προτιμωτέρα ἀπὸ τὴν τῶν
παλαιῶν, τὰς ὑποίας ἀκυρολέκτως ἐστόλισαν μὲ τὸν τίτλον σοφαὶ
γλώσσαι. Μόλιον τοῦτο πολὺ ἀπέχομεν ἀπὸ τοῦ νὰ σοχαζώμεθα, ὅτι
ἡ μόνη πρέπουσα σπουδὴ εἰς τοὺς νέους εἶναι ἡ τῶν γλωσσῶν ἡμεῖς,
τὸ καθ' ἡμᾶς, νομίζομεν ὅτι πρέπει αὐταὶ νὰ θεωρῶνται ὡς ὄργανον
μᾶλλον ἢ ὡς τέλος καὶ σκοπὸς κύριος, καὶ μάλιστα δὲν πρέπει νὰ
διδάσκωνται ἀπολύτως ὡς πρὸς τὴν φιλολογίαν ξηράν. Αἱ ἀντιπο-
ῆσεις αἱ φιλολογικαὶ εἶναι τὸ δυστύχημα τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ δεῖνα
θέλει νὰ ἦναι πολιτικὸς ἄνθρωπος, διότι ἔλαβε τὸ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν
παίησιν βραβεῖον ἄλλος τις ἀντιποιεῖται τὴν διεύθυνσιν μιᾶς πολι-
τικῆς ἐφημερίδος ἢ κἀνὲν ὑπέρτατον ἀξίωμα κυβερνητικόν, διότι
επιγουρεῖ μετρίως εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Κατὰ δυσυχίαν τὴν
σήμερον οἱ Ἀμφίωνες δὲν ἀναστήθουν πλέον, ὡς πάλαι ποτὲ, τὰ
τεῖχη τῶν πόλεων παίζοντες τὴν λύραν των, καὶ εἶναι πολὺ εὐκο-
λότερον νὰ ὑπερασπίσῃ τις καὶ νὰ κατακτήσῃ τὰ βασίλεια περὶ
γράφων ἢ ποιητικῶν.

Κατὰ δύο τινὰ θεωρουμένη μία τις ἀνατροφή ἐμπορεῖ νὰ ἦναι
ἄχρηστος· πρῶτον, ὅταν ὁ προβαλλόμενος σκοπὸς δὲν εἶναι ὑποῖος
πρεπε νὰ ἦναι καὶ δεύτερον, ὅταν τὰ μέσα δὲν ἦναι πρὸς τὸν σκο-

πόν. Ἡμεῖς κατὰ μίμησιν πολλῶν ἄλλων χριστιανικῶν βασιλείων εὐρέθημεν νὰ ἔχωμεν ἀπολύτως τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν νέων παραδομένην εἰς χεῖρας τοῦ κλήρου, ἀνθρώπων ἄλλως μὲν σεβασμίων καὶ ἐντίμων, μὴ ὑποκειμένων εἰς ξένον ἀρχηγὸν κατ' εὐτυχίαν, καὶ μὴ ἐχόντων ἄλλο τι ἀσπαρότερον παρὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος μας, ἀλλὰ μὴ δυναμένων νὰ μᾶς ὠφελήσωσιν. Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐμποροῦν νὰ διδάξωσι παρ' ὅσα ἐμελέτησαν καὶ ἔμαθον. Τὸ σύστημα τῆς διδασκαλίας μας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τροποποιηθῆ, οὐδὲ νὰ βελτιωθῆ, ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι οἱ δι' αὐτοῦ τρεφόμενοι καὶ εἰς αὐτὸ εὐρίσκοντες τὸ συμφέρον των, δὲν ἐξεύρουν παρὰ τὰς ἀρχαίας γλώσσας, καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ διδάξωσιν ἄλλο τίποτε.

Καὶ ὄντως ποτὲ δὲν ἠμπόρουν νὰ ἐπινοήσωσι σύστημα εὐστοχώτερον εἰς τὸ νὰ ἀντικρίπτωσι τὴν μάθησιν τῶν γλωσσῶν, τὰς ὁποίας ἀντιποιοῦνται ὅτι διδάσκουσιν. Ἐὰν ὁ Ἰούστος Λίβιος συνέγραψε λατινιστὶ ἐν σύγγραμμα, κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἠθικῆς του ἡλικίας, τοῦτο βέβαια δὲν ἠμπόρεσε νὰ κατορθώσῃ σπουδάζων τὴν προσῳδίαν καὶ σύνταξιν. Οἱ φωστῆρες τῆς φιλολογίας ἐκείνης τῆς ἡλικίας ἐτρέφοντο καὶ ἀντρέφοντο μὲ τὴν γλῶσσαν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν λατινικὴν, καὶ ὄχι μὲ τοὺς κανόνας τῆς ξηρούς· μὲ τοὺς συγγραφεῖς καὶ μὲ τὰς ὑποθέσεις τῶν συγγραμμάτων των, καὶ ὄχι μὲ μόνως λέξεις ἀσημάντους ἢ κενὰς νοήματος, καὶ μὲ κανόνας ἀκαταλήπτους εἰς τῶν νέων τὸν νοῦν. Εἰς τὸ σύστημα, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς μεταχειρίζομεθα, ὅλοι οἱ κόποι πίπτουν εἰς τὸν μαθητὴν· ὁ δὲ διδάσκαλος δὲν ἔχει χρεῖαν οὐδὲ ν' ἀκούη, ἀρκεῖ μόνον νὰ προσποιῆται ὅτι ἀκούει. Τὸ ἔργον του εἶναι δι' ὅλου μηχανικόν, καὶ χρεῖας τυγχύσης ἐμποροῦμεν νὰ ἀντικαταστήσωμεν εἰς τὸν τύπον του κάμμιναν μηχανήν. Ὁ δὲ μαθητὴς ἀπὸ μέρους του δὲν βλέπει κανένα σκοπὸν, κανὲν ἀντικείμενον· δὲν ἀποκτᾷ νέας ιδέας. Φαντάζεται τάχιστα ὅτι τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην σπουδὴν, καὶ συνειθίζει ν' ἀποστρέφεται τὴν μελέτην καὶ τοὺς κόπους κατὰ τὸ ἐπίλοιπον μέρος τῆς ζωῆς του. Μὴ μανθάνοντες οἱ νέοι τίποτε ἱκανὸν νὰ θέλῃ καὶ νὰ κινήσῃ τὴν νεαράν των φαντασίαν, ὑποκείμενοι εἰς σπουδὴν τινὰ μονότονον, ξηράν καὶ ἄσκοπον, χάνουν ὅλην τὴν δραστηριότητα τῶν διανοητικῶν των δυνάμεων· νεκράνονται καὶ κατὰ τὰς φυσικὰς δυνάμεις ἐπὶ τὴν καθεστῆσιν καὶ ἀηθῆ ζῶην, καὶ κατανοῦν ἕως τέλους νὰ

ἀηδιάζωσι, ν' ἀποστρέφονται μεγάλως πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖ ὀλίγην προσοχὴν, τὰς ἐπιστήμας, τὰς γλώσσας, τὴν φιλολογίαν.

Ἄν δὲ θεωρήσωμεν τὴν τοιαύτην ἀνατροφὴν καὶ ὡς πρὸς τὸ ἠθικόν, εἶναι μέγα δυστύχημα ὅτι εἰς τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν ὁ νοῦς ἔπρεπε νὰ ἐνασχολῆται εἰς πράγματα ὠφέλιμα ἐν αὐτῷ καὶ ἡδέα, διὰ νὰ ἐμποδίζονται αἱ ἐπιθυμίαι καὶ τὰ πάθη ἀπὸ τοῦ νὰ διευθύνωνται πρὸς τὸ κακόν, ἡμεῖς καταδικάζομεν τὴν νεολαίαν εἰς ἔργα, τὰ ὁποῖα αὐτὴ ἀποστρέφεται, καὶ τὰ ὁποῖα τῆς ἐμπνέουσι δικαιοτάτα μίαν ἀκατανίκητον ἀπέχθειαν. Ἐκ τούτου προέρχονται τὰ περισσότερα ἐλαττώματα, εἰς τὰ ὁποῖα ὑποπίπτουσιν οἱ τῶν δημοσίων σχολείων μας μαθηταί· καὶ ἂν τοῦτο δὲν ἦναι ἡ μόνη αἰτία, εἶναι τοῦλάχιστον ἡ κυριώτερα. Τὸ ἐλαττήριον ὑπέροχον στενοχωρούμενον ἐκφρεύει βιαίως· καὶ ἐπειδὴ οἱ ἀνατροφεῖς δὲν ἐξεύρουν νὰ κατακυριεύσωσι τὴν καρδίαν τῶν νέων, καὶ νὰ τοὺς χειραγωγήσωσι σιγανά εἰς τὸ καλόν, οὗτοι ἀπευθύνονται πρὸς τὸ κακόν μὲ μεγίστην ὀρμὴν.

Τοῦτο εἶναι ἐν κακόν ἔμμεσον. Ἐν ἄλλο ἄμεσον εἶναι τὸ ἐξῆς, τὸ νὰ μὴ μαθητεύωνται δηλ. οἱ νέοι τὰς ἠθικὰς καὶ πολιτικὰς ἐπιστήμας, προετοιμαζόμενοι ἐν αὐτῷ, καθὼς οἱ τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν, εἰς τὴν ἄσκησιν τῶν πολιτικῶν ἀρετῶν. Ἡμεῖς ἐξεργόμεθα ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν διδασκάλων μας χωρὶς νὰ ἐξεύρωμεν τίποτε περὶ τῶν χρεῶν καὶ τῶν δικαίων μας, χωρὶς νὰ ἔχωμεν ἀρχὰς τινὰς πρὸς κανονισμόν τῆς διαγωγῆς μας, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τοὺς νόμους καὶ τὰς συνηθείας τῆς πατρίδος μας, χωρὶς νὰ ἔχωμεν κάμμιναν ἰδέαν σωστὴν περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ περὶ τοῦ κόσμου. Ἀληθινὰ εἰς τὰ δημόσια σχολεῖά μας ἔχουν, πρὸς ἀντίθεσιν εἰς τὴν μερικὴν ἀνατροφὴν, ταύτην τὴν ἀντιποίησιν, ὅτι μᾶς δίδουσι μίαν ἀπόπειραν πρῶτον τοῦ κοινωνικοῦ βίου· ἀλλ' ἐρωτῶμεν· τίνα κοινωνικὸν βίον, ἢ τίνας ἀνθρώπους μανθάνωσιν οἱ νέοι νὰ γνωρίζωσιν εἰς τὰ μοναστικά συσπουδαστήρια τοῦ ἔθνους εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἢ τοῦ Σαινταχέλου τῆς Γαλλίας;

Οὔτε περὶ τοῦ φυσικοῦ κόσμου, καθὼς αὐδὲ περὶ τοῦ ἠθικοῦ, μᾶς μανθάνουν τίποτε, οὐδὲ περὶ τῶν ἀδικακῶν καὶ ἀπειρῶν σχέσεων, αἵτινες τοὺς ἐνόουσι. Δὲν μᾶς λέγουσι τίποτε περὶ τοῦ εἰς τί συνίστανται τὰ ἐπιτηδεύματα τοῦ συνήθους βίου, ἢ ἡ ὑπαρξίς, ὄχι μόνον

τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Μᾶς παρα-
 βλέπουν εἰς ὀλοτελῆ ἄγνοιαν τῆς οἰκουμένης καὶ τῶν περικυκλούν-
 των ἡμᾶς σωμάτων τοῦ Παντός. Εἶναι πολὺ ἂν ἐξυρώμεν τὰ ὀνό-
 ματα τῶν ζώων, τῶν φυτῶν καὶ τῶν ὀρυκτῶν, χωρὶς τῆς χρήσεως
 τῶν ὁποίων δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν. Δὲν μᾶς κάμνουν γνωστὰς
 τὰς νέας μορφὰς τὰς παραγομένας ὑπὸ τῆς τέχνης, τοὺς τρόπους,
 καθ' οὓς αἱ ἐνώσεις αὐταὶ γίνονται, τὰς ἀπειροὺς τέχνας, ἐν ἐνὶ
 λόγῳ, αἱ ὁποῖαι μᾶς ἀπῆλλαξαν ἀπὸ τὸν ἄγριον βίον. Ἡ φύσις μᾶς
 ἐπροίκισε μὲ μίαν ἀρχὴν δραστηκωτάτην περιεργείας, ἥτις δύναται
 νὰ παράξῃ εὐτυχέστατα ἀποτελέσματα· ἀλλὰ τὰ στίγματα τῆς ἀμα-
 θείας καὶ βαρβαρότητος τῶν παρελθόντων αἰώνων φαίνονται ἐπίσης
 εἰς τὰ ὅσα αἱ διδάσκαλοί μας παραμελοῦν νὰ μᾶς μάθωσι, καθὼς
 καὶ εἰς ὅσα μᾶς διδάσκουν.

Ἐκ τούτων συνάγεται ὅτι ἡ ἐπιστήμη, ἐξ ἧς πηγάζουσι τὰ πλούτη
 καὶ ἡ δύναμις τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῆς Γαλλίας δὲν τι-
 μᾶται, ὅσον ἔπρεπεν. Αὕτη δὲν εἶναι μάθησις. Ὁμοιάζει μὲ τὰ χω-
 σμένα εἰς τὴν γῆν θεμέλια καὶ μὴ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ὅμως
 συστήνουσιν ὅλην τὴν δύναμιν τῶν ἐπ' αὐτῶν κτισμένων κτιρίων.
 Ὁ τῆς ἀνω βουλῆς Πάριος καταφρονεῖ τὸν χημικόν, ὅστις τὸν διδά-
 σκει, πῶς βάφονται τὰ ὁποῖα φορεῖ φορέματα καὶ ἡ γονατᾶρα
 (καλτσοδέτα), τὴν ὁποίαν φέρει ἐπὶ τοῦ γόνατός του ὡς σημεῖον
 ἀξίας (1)· καὶ δὲν τιμᾷ περισσώτερον οὐδὲ τὸν μεταλλουργὸν ἐκεῖνον,
 ὅστις τοῦ δεικνύει τοὺς τρόπους τοῦ νὰ μεταβάλλῃ εἰς χρυσὸν τὰ
 ἄκκαρπα βουναῖ. Ὁλόκληρον σημεῖον νομοθετῶν, εὐγενῶν καὶ ἀγενῶν,
 συνάξονται κατ' ἔτος διὰ νὰ κανονίσωσιν ὑποθέσεις τεχνικὰς ἢ ἐπι-
 σημονικὰς, καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας ἀκτινῆς τινες φωτεινὰ φθάνουν
 νὰ διαπεράσωσι τὸν πυκνὸν ζύφον τῶν δύο βουλευτηρίων. Ὁ ἀμφι-
 βάλλον περὶ τούτου ἄς ἐρευνήσῃ τὰς συζητήσεις, τὰς ἀναφορὰς καὶ
 τὰς ἐφημερίδας, καὶ θέλει ἰδεῖ ὅτι πέντε περίοδοι βουλευτικῶν ἐνη-
 σχολήθησαν εἰς τὸ ζήτημα τούτου· ποῖον εἶναι τὸ καλῆτερον σχῆμα,
 κατὰ τὸ ὁποῖον ἐσύμφερε νὰ κατασκευάσωσι τὰς ἀψίδας τῶν τρο-
 χῶν τῶν ἀμαξῶν· καὶ πέντε βουλευτικὰ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἀπο-

(1) Ἡ γονατᾶρα κυανοῦ χρώματος, φορομένη εἰς τὸ ἀριστερὸν γόνατον, εἶναι τὸ
 σημεῖον τοῦ πρώτου ἱπποτικῆς τάγματος τῆς Ἀγγλίας, συστήθητος ὑπὸ Ἐδουάρδου
 Β' κατὰ τὸ 1334· ἐπινοεῖται δὲ τὸ γάμμα τῆς γονατᾶρας (ordre de la jarretière).

φασίσωσιν, ἂν μιᾶς λίτρας βάρους πιέζῃ ἐπίσης πανταχοῦ ἐνὸς ἢ
 δύο δακτύλων τετραγωνικῶν ἐπιφάνειαν.

Τόσον πολύτιμον, καὶ δικαίῳ τῷ λόγῳ, στοχαζονται ὅλοι τὴν
 ἀνατροφὴν, ὥστε ὁ φιλόσοφος καὶ φρόνιμος πατὴρ δὲν ψηφᾷ διατί
 ποτε ὁποιανδήποτε ποσότητα χρηματικὴν, ὅτε ὁ λόγος εἶναι περὶ
 τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ του. Ἀλλὰ τὸ δυστύχημα εἶναι ὅτι δὲν
 ἐρευνᾷ διὰ νὰ κατανοήσῃ τί εἶναι αὐτὴ ἡ ἀνατροφή· εὐχαριστεῖται
 μόνον νὰ περιπατήσῃ τὴν πεπατημένην ὁδόν, νὰ κάμῃ ὅ,τι καὶ οἱ
 ἄλλοι, πειθόμενος ὅτι δὲν ἐμποροῦν νὰ ἦναι κακὰ, ὅσα ὁ καιρὸς καὶ
 τὸ ἔθνος καθωσίωσαν. Πολλάκις συμβαίνει νὰ ἐκπέσῃ εἰς δυσυχίαν
 μία οἰκογένεια, καὶ ἀποφασίζει ν' ἀπαλλοτριωθῇ ἐν μέρει, καὶ πολλάκις
 μέγιστον, τῶν ὑπαρχόντων τῆς, διὰ νὰ δώσῃ καλὴν ἀνατροφὴν εἰς
 ἐν ἢ δύο τῆς παιδία· διότι ἡ σπουδαία ἀγωγή ἀξίζει πλειό-
 τερον παρὰ τὰ πλούτη. Ναί, καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν τοῦτο·
 δὲν δεγόμεθα ὅμως καὶ τὸ ὅτι ἡ ζηρὰ σπουδὴ δύο ἀποθαμμένων
 γλωσσῶν, καὶ τὰ ἀποκτώμενα ἐλαττώματα εἰς τὰ συσπουδαστήριά
 μας εἶναι καλῆτέρα κληρονομία παρὰ τὰς δύο ἢ τρεῖς χιλ. λίρας,
 μὲ τὰς ὑποίας εἰς νέος ἀμαθῆς μὲν, ἀλλὰ χρησιμοθηστέρος καὶ
 ὀλιγώτερον ἄσωτος, ἐμπρεῖ νὰ κάμῃ τὴν τύχην του καὶ νὰ τρέξῃ
 τὸ στάδιον τῆς ζωῆς του τιμίως. Ὁ πατὴρ ἐξουδεύει ὅλην του τὴν
 κατάστασιν εἰς σκοπὸν, τὸν ὁποῖον ἀποτυγχάνει· ὁ δὲ υἱὸς καταδι-
 κάζεται, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του, ν' ἀντιπαλαίῃ τα-
 λαιπώρως μὲ τὴν πενίαν καὶ μ' ὅλα τὰ ἀκολουθοῦντα αὐτὴν δεινά.

Δημοσιεύοντες τοὺς στοχασμοὺς μας τούτους δὲν πιστεύομεν νὰ
 λάβωσι καὶ ἐφαρμογὴν ἄμεσον καὶ ταχεῖαν. Ἡ πολυεμηθεῖσα ὑφ'
 ἡμῶν πρόληψις εἶναι τόσον βαθέως ριζωμένη, ὥστε δὲν εἶναι δυ-
 νατὸν μὲ ἐν μόνον τράβηγμα ν' ἀνασπασθῇ. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μακρὰν
 ὁ καιρὸς, κατὰ τὸν ὁποῖον ὅλον τὸ παλαιὸν σύστημα τῆς κοινῆς ἐκ-
 παιδεύσεως θέλει κατακρημνισθῇ μ' ὅλα τὰ λείψανα τῆς βαρβαρό-
 τητος, ἥτις τὸ ἐγέννησε.»

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν τῆς εὐπόρου τάξεως πολιτῶν εἰς
 τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν, ἄστοχος καὶ ἐπομένως ἀνωφελῆς, καθὼς
 λέγει ὀρθῶς καὶ ὁ Ἄγγλος συγγραφεὺς, τοῦ ὁποίου τοὺς στοχασμοὺς
 ἐκοινοποιήσαμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας. Ἄν δὲ τῶρα ἐξετάσωμεν
 καὶ τὴν πρὸ χρόνων συνειθισμένην ἐκπαίδευσιν τῶν Ἑλλήνων, θέ-

λομεν εὐρεῖ αὐτὴν πολλὰ ὁμοίαν μὲ τὴν προειρημένην, καὶ πολλοὺς τῶν στοχασμῶν τοῦ Ἀγγίλου συγγραφῆως ἐφαρμοζομένους εἰς αὐτήν. Καθ' ὅλην τὴν Τουρκικὴν ἐπικράτειαν εἰς τὰς σημαντικωτέρας πόλεις, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς συγκατοικουμένας ὑπὸ τῶν κρατούντων καὶ ὑπὸ χριστιανῶν Ἑλλήνων, εὐρίσκετο καὶ ἀπὸ ἐν σχολεῖον ἐπονομαζόμενον μεγάλον σχολεῖον ἢ Ἑλληνικόν. Ἀλλὰ τίνα μαθήματα ἐδιδάσκοντο οἱ εἰς τὰ τοιαῦτα μεγάλα σχολεῖα μαθητευόμενοι; Ὅλοι, ὅσοι ἐφοίτων εἰς αὐτὰ, ὅποιασδήποτε τάξεως ἢ καταστάσεως καὶ ἂν ἦσαν, ἢ ὅποιανδήποτε τέχνην ἢ ἐπάγγελμα ἔμελλον νὰ μετέλθωσιν, ἀπὸ τὴν γραμματικὴν τοῦ Λασκάρεως ἤρχιζον, τὰ ἑλληνικὰ ἐσπουδάζον, ὅσον καιρὸν διέτριβον εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ μὲ τὰ ἑλληνικὰ ἐτελείονον. Βέβαια ἡμεῖς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔθνος, τὴν παλαιὰν ἑλληνικὴν πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ σπουδάζωμεν, διότι ἡ λαομένη ἡμῶν γλῶσσα, θυγάτηρ οὖσα, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν, μία ἀπὸ τὰς διαλέκτους ἐκείνης, διὰ νὰ τὴν κατανοῶμεν καὶ νὰ τὴν γράφωμεν ὀρθῶς, πρέπει νὰ εἴμεθα ἐγκρατεῖς τῆς παλαιᾶς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πηγάζει, κανονίζεται καὶ καλλύνεται. Ἄλλ' εἶναι σπουδὴ ὠφέλιμος τὸ νὰ κατατρίβωμεν ὀλόκληρα ἔτη τοῦ πολυτίμου καιροῦ τῆς νεότητός μας, παραδιδόμενοι μάλιστα κατὰ τὴν ἰωμένην ἐκείνην μέθοδον τὴν παλαιάν, καὶ μελετῶντες ὅλον ἐν κανόνας ξηρὸς καὶ λέξεις ἀσημάντους χωρὶς ἄλλο τίποτε; Ἡ γλῶσσα εἶναι ὄργανον, δι' οὗ κοινοποιούμεν ὀρθῶς καὶ εὐλήπτως εἰς τοὺς ἄλλους τὰς ἐννοίας μας· ἀνάγκη πᾶσα νὰ διδασκώμεθα καὶ τὰς ἐννοίας ταύτας. Πρέπει νὰ κατανοήσωμεν ἐν ταύτῃ καὶ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὰς ἀρετὰς, τοὺς νόμους, τὰ πολιτεύματα, τὴν φιλοσοφίαν, τὰς γνώσεις, τὴν ἰστορίαν, ἐν ἐνὶ λόγῳ τὴν φιλολογικὴν καὶ πολιτικὴν τῶν προγόνων μας, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὰ νὰ διδαχθῶμεν καὶ τὰς ἄλλας γνώσεις τὰς ἀναγκαίας πρὸς τὸ εὖ καὶ καλῶς ζῆν, καὶ πρὸς τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον μέλλομεν νὰ ἐπαγγελθῶμεν. Οἱ πλείωτοι τῶν τῆς μεσαιᾶς τάξεως ἠνδρωμένων νῦν ὁμογενῶν μας κατέτριψαν καὶ αὐτοὶ, κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον, χρόνους τινὰς τῆς νεανικῆς τῶν ἡλικίας εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα· ἀλλὰ τί ἔμαθαν εἰς αὐτὰ; Ὅσα ἔπρεπε νὰ λησμονήσωσιν ἅμα ἐκβάντες ἐπὶ τὸ σχολεῖον, διὰ ν' ἀρχίσωσιν ἄλλην νέαν σπουδὴν τὴν πρὸς τὸ ἔργον των. Ἐκεῖνοι δὲ, οἱ ὁποῖοι κατέτριβον 15 καὶ 20 ἔτη τῆς ζωῆς των εἰς τὸ νὰ μάθωσι τὰ καλὰ γραμματικὰ μόνα, διὰ νὰ γείνωσιν ἔπειτα διδάσκαλοι, τί ἔμαθαν καὶ αὐτοὶ, ἢ τί ἤξευρον

τελείοντες τὰ μαθήματα; ἔπρεπε νὰ ἐξαναρχίσωσι τὴν σπουδὴν των· καὶ ὅσοι τῶν τοιούτων διεκρίθησαν ἀπὸ τοὺς ἄλλους διὰ τὴν παιδείαν των, ἔτυχαν ἢ νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὰ φωτισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης νὰ ἐξανασπουδάσωσιν ἢ, ἔχοντας φυσικὴν ἀγγίνοιαν καὶ ὀρθότητα κρίσεως, ἀπέβριψαν ὅλα ὅσα εἶχον μάθει ἀπὸ τοὺς διδασκάλους των, καὶ ἤρχισαν νέον τρόπον σπουδῆς καὶ μελέτης, καὶ οὕτως ἐκατέρωθωσαν νὰ ἐννοήσωσι καὶ νὰ βελτιωθῶσιν ὁπωςοῦν. Τὸ δὲ πολὺ πλῆθος τῶν μαθητευομένων ἔμενον ἡμιμαθεῖς μὲ τὴν οἴησιν τῆς σοφίας, ἐξεύροντες νὰ συγκλωθῶσι γελοῖως ἀσυγκλῶστους τινὰς λέξεις, ἢ φράσεις, κανόνας καὶ γνωμικά, σρεβλωμένοι τὸν νοῦν, διακρινόμενοι εἰς τὴν ὁμιλίαν των ἀπὸ τοὺς ἀμαθεῖς μὲ τὴν ἀπαγγελίαν τινῶν τρογιῶν λεξειδίων ἑλληνικῶν, καὶ μὲ τὴν μικρόνοα ἄνοιαν τῶν παραμικροτέρων πραγμάτων τοῦ κοινοῦ βίου γινόμενοι γελοιοδέστατοι εἰς τοὺς τὸν κοινὸν νοῦν ἔχοντας ἀνθρώπους· διὰ ταῦτα δὲ καὶ εἰς τῶν καμψότερων μας τὰ σῶματα κατήνησε τὸ νομα λογιώτατος ταυτόσημον μὲ τὸ μικρόνοος καὶ ἡλίθιος. Παρὰ τοιαύτην σρεβλὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μικρόνοιαν, ἔδεν ἦτο πολὺ συμφερότερον εἰς τοὺς τοιούτους νὰ κατεδαπάνων τὸν καιρὸν των εἰς μάθησιν μιᾶς τινος τέχνης; ἤθελαν ζῆ φυσικῶς καὶ ἠθικῶς πολὺ εὐτυχέστεροι, κατὰ τὴν κατάστασιν τῆς τέχνης των, καὶ κοινωφελέστεροι ἐν ταύτῃ, ἂν ἔμαθανον ἐξ ἀρχῆς νὰ ἦναι σκυτοτόμοι καλοὶ ἢ ἐμβαδοποιοὶ ἐπιδέξιοι παρὰ νὰ γένωσι τοιοῦτοι λογιώτατοι, σρεβλωμένοι δηλ. τὸν νοῦν μὲ ιδέας ἀλλοκότους, καὶ τυφλοὶ, ἐπαγγελλόμενοι νὰ τυφλῶσιν ἄλλους.

Καὶ ὅλα τὰ σχολεῖα μας κοινὰ ἢ ἰδιαίτερα, πλὴν 4 ἢ 5, εἰς τὰ ὁποῖα ἔτυχον νὰ διδάξωσιν ἄνθρωποι ἀποφυγόντες τὴν ἰωμένην μέθοδον τῶν διδασκάλων των, ἦσαν ὅλα ὁμοειδῆ καὶ ὁμοιομέθοδα, δίδοντα τοὺς αὐτοὺς καρπούς. Ἐκ τούτων ἐξηγεῖται, διὰ τί, ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν σχολείων μας, οἱ ὁπωςοῦν πεπαιδευμένοι ἦσαν σπανιώτατοι· καὶ ἐν ᾧ οἱ τελειόνοντες τὴν σπουδὴν τῶν παραδιδομένων εἰς αὐτὰ τὰ σχολεῖα μαθημάτων δὲν εἶχον ἄλλο σάδιον νὰ τρέξωσι παρὰ τὸ ἱερατικὸν καὶ διδασκαλικὸν, πολλὰ ὀλίγοι εἶναι οἱ διαπρέψαντες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὰ γράμματα· διότι, ἔποσοι καὶ ὁποῖοι φιλόλογοι, ἢ ποιηταί, ἢ ῥήτορες, ἢ συγγραφεῖς, ἢ ἱστορικοὶ ἀνεφάνησαν εἰς τὸ ἔθνος μας; Εἰς τὸν παρελθόντα αἰῶνα μόνις βλέπομεν διακρι-

θέντας δύο ἢ τρεῖς ὀρθῶς πεπαιδευμένους. Ἀφ' οὗ δ' ἠλλάχθη ἡ μέθοδος τοῦ παραδίδειν καὶ ἤρχισεν ἡ διὰ τοῦ ἐμπορίου ἐπιμιξία μὲ τὰ φιλοκαλίαν καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν, ἡ σπουδὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὰ σχολεῖα μας ἔλαβαν σημαντικὴν μεταρρυθμίσειν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἀπ' αὐτῶν τοὺς ἀγῶνας ἐλπίζεται καὶ ἀπὸ τὴν πρόνοιαν τῆς Κυβερνήσεως προσέτι, καὶ τὴν σήμερον νὰ βελτιωθῇ αὐτὴ ἡ σπουδὴ ἔτι πλέον, καὶ ἡ κοινὴ ἡμῶν ἐκπαίδευσις νὰ περιλάβῃ ὅλας τὰς ἀναγκαίας γνώσεις, αἰ ὅποια εἶναι χρήσιμα πρὸς τὴν παιδείαν, εὐπορίαν, καὶ πολιτικὴν εὐτυχίαν τοῦ ἔθνους μας. Οὕτω δὲ θέλει ἐξαλειφθῆ ἕξ ὀλοκλήρου ἡ ἰωμένη παράδοσις τῆς ἑλληνικῆς, ἂν πούποτε ἔτι ὑπάρχη, καὶ ἡ νεολαία μας θέλει ἀπαλαγθῆ ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν ἀηδίαν καὶ τὰ βάσανα τῆς μεθόδου ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ κατατρίβῃ ὀλοκλήρα ἔτη τοῦ πολυτίμου καιροῦ τῆς εἰς στρεβλὰ καὶ ἀνωφελῆ μαθήματα.

Πρὸς ταύτην τὴν βελτίωσιν καὶ ἡμεῖς θέλοντες ὅσον ἀπὸ μέρους μας νὰ συνεισφέρωμεν, σκοπὸν ἔχομεν νὰ ἐκθέσωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὅποια εἶναι αἱ γνώσεις ἐν γένει αἱ χαρακτηρίζουσαι τὸν πολιτισμένον ἄνθρωπον, καὶ πῶς κατ' αὐτάς ἐμπορεῖ νὰ συντάσσεται κοινωφελῶς ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις.

I. K.

Εἰδήσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὰ περὶ δημοσίου ἐκπαίδευσως.

ΕΞΟΧΩΤΑΤΕ ΚΥΒΕΡΝΗΤΑ.

Ἡμέπω πρὸς τὴν ὑμετέραν εὐσεβάσθη Ἐξοχότητα, δῶρον εὐτελελές, συνωδευμένον μετὰ τῆς ἀνὰ χεῖρας ἐπιστολῆς μου, τὸ περὶ γνησίας προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης νεοτύπων βιβλίον μου· δέξασθε τοῦτο μετ' εὐμενείας, παρακαλῶ!

Ἐξακόσια ἔκτυπα τῆς βίβλου ταύτης, ἐντεθειμένα εἰς τρία κιβώτια, ἔπεμψα εἰς Μόσχαν πρὸς τὸν γενναῖον τοῦ συντάγματος ἐκδότην Ζωσιμᾶν, ἵνα ταῦτα τάχιον ἀποστείλῃ διὰ Ὁδησοῦ, προσφορὰν εἰς τὴν πατρίδα, καθὼς διετάξεν ἀπ' ἀρχῆς, πρὸς τὸ διανεμηθῆναι δωρεὰν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν.

Ἐπευχόμενος ἀδιαλείπτως μακράαιωνα ζωὴν καὶ ὑγιάν πανευδαί-

μονα τῷ πατρὶ καὶ Κυβερνήτῃ τῆς πατρίδος, μένω διὰ βίου τῆς ὑμετέρας εὐσεβάσθη Ἐξοχότητος.

Ἐκ Πετροπόλεως, τὴν 9 Φεβρουαρίου 1831.

Ὁ Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος Οἰκονομίδης.

Ἀρ. 2,353. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ὁ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Οἰκονόμον Κ. Οἰκονομίδην.

Μετὰ πολλῆς τῆς εὐγνωμοσύνης ἐδέχθημεν τὰς ἐπιστολάς σου τῆς 28 Νοεμβρίου τοῦ παύσαντος καὶ τῆς 9 Φεβρουαρίου τοῦ παρόντος ἔτους, συνοδευούσης δῶρον πρὸς ἡμᾶς τὸ περὶ προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης πόνημά σου. Κατευθύνθησαν δὲ πρὸς τριῶν ἡδὴ μηνῶν καὶ τὰ διὰ Λιβόρνου σταλθέντα διακόσια σόματα τοῦ περὶ συγγενείας τῆς Σλαβονορωσικῆς γλώσσης πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν συγγράμματός σου, ὁμοῦ μὲ τὰ 17 ἀντίτυπα τοῦ εἰς τὸν αἰδιμῶν Αὐτοκράτορα πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν Ἐλέγου. Περιμένομεν καὶ τὰ διὰ τῆς Ὁδησοῦ διευθυνθέντα ἑξακόσια ἀντίτυπα τοῦ νεοτύπου βιβλίου σου, περὶ προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, δωρεὰν τῶν γενναίων Ζωσιμᾶδων.

Ὀφελούμενοι ἐκ τούτων οἱ μαθηταὶ τῶν νεοπαγῶν σχολείων μας εἰς τὰς φιλολογικὰς τῶν μελέτας, θέλουσιν σοὶ ἀποδώσει ἀξίαν τῶν ἀθανάτων ἔργων σου χάριν, τὴν ἀνεξάλειπτον εὐγνωμοσύνην καὶ τιμὴν.

Ὁ ἐπὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαίδευσως Γραμματεὺς θέλει σᾶς συνοδέυσει μὲ τὴν παρούσαν, τὴν ὁποίαν ἐπαρουσίασεν ἔχθεσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος ἔτους, ἐκ τῆς ὁποίας θέλετε γνωρίσει, ὅτι ἠδυνήθημεν νὰ πράξωμεν μέχρι τοῦδε διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, τῆς ὁποίας τὴν εἰς τὰ καλὰ πρόοδον ἐπιθυμοῦντες, εἴμεθα βέβαιοι, θέλετε συντελέσει εἰς αὐτὴν μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον καὶ εἰς τὸ ἐξῆς διὰ τῶν νέων πονημάτων σας.

Δέχθητι τὴν ὁμολογίαν τῆς πρὸς σὲ εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, καὶ παρ' ἡμῶν τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς σὲ ἐξαιρέτου ὑπολήψεως καὶ τιμῆς.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 6 Ἰουνίου 1831.

Ὁ Κυβερνήτης I. A. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαίδ. Γραμματεὺς
N. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ.

Κατὰ τὰς 10 τοῦ παρελθόντος ἔγεινεν ἡ καθίδρυσις τοῦ εἰς Καλαμάταν ἀλληλοδιδασκτικοῦ σχολείου, τοῦ κτισθέντος διὰ τῆς ἀμοιβαίας συνδρομῆς τῶν πολιτῶν καὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ ὑπὲρ τὸ ἐν ἔτος διδάσκων ἐκεῖ κ. Π. Μπούας, ὅστις ἀληθινὰ εἶναι ἀξιεπαινος διὰ τὴν φιλοπονίαν καὶ τὸν ἤλθον του εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας, ἐξεφώνησεν ἐνώπιον τοῦ κλήρου καὶ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, συνηγμένων ἰσοῦ μετὰ πολὺ πλῆθος πολιτῶν, λόγον προτροπικὸν εἰς τοὺς γονεῖς καὶ εἰς τοὺς μαθητάς.

Κατὰ τὴν 11 τοῦ αὐτοῦ ἔγεινεν παρομοίᾳ καθίδρυσις καὶ τοῦ εἰς Ἄργος ἀλληλοδιδασκτικοῦ, νεωστὶ κτισθέντος καὶ αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν παρευρέθη καὶ ἡ Α. Ε. ἐν τῷ μέσῳ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, τοῦ κλήρου καὶ πλῆθους πολιτῶν. Εἰς τὸ Ἄργος ἐσύστηθη ἀπὸ τοῦ 1828 διδάσκαλος ὁ κ. Ν. Φανδρίδης Κρής, ὅστις ἐδίδασκεν, εἰς ἐν στενόχωρον οἶκημα προσωρινόν, τοὺς προσερχομένους παῖδας τῶν πολιτῶν, καὶ τινὰς στρατιωτικὸς τοῦ τακτικοῦ ἵππικοῦ. Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι, μὴ ὄλην τὴν ἀτέλειαν τῆς τότε παρ' ἡμῖν μεθόδου, 1017 μαθηταὶ ἤλθον κατὰ διαδοχὴν εἰς τὸ σχολεῖον ἀπὸ τοῦ 1828 ἕως σήμερον, καὶ 874 ἐξῆλθον γυμνασμένοι εἰς τὸ γράφειν, ἀναγινώσκειν καὶ ἀριθμεῖν, καὶ σοιχειωμένοι ὕψους καὶ εἰς τὰ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας καὶ ἠθικῆς. Εἰς ἐν τῶν τῆς παλαιᾶς μεθόδου σχολείων τῶν λεγομένων κοινῶν γραμμάτων, δὲν ἤθελον ἐμπορέσει νὰ διδασθῶσι ὑπὸ ἐνὸς διδασκάλου, εἰς τόσον διέζημα καιροῦ, οὐδὲ 200 μαθηταὶ, καὶ δὲν ἤθελαν μάθει εἰς 5 ἢ 6 ἔτη εἰμὴ μύλις ν' ἀναγινώσκωσιν ἐλευθέρως τὰ εἰς τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐμαθητεύθησαν. Ἰδοὺ ἡ διαφορὰ, ἡ ὁποία ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς μεθόδου καὶ τῆς παλαιᾶς, τῆς ἀτομικῆς.

Κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ἐφάνερωσαν οἱ πολῖται διὰ τοῦ διοικητοῦ των, ὅτι ἐπεθύμουν νὰ γένῃ κοινὴ συνεισφορὰ χρηματικὴ εἰς οἰκοδομὴν ἑλληνικοῦ σχολείου, οἴκου ἀρχιερατικοῦ, καὶ εἰς ἐπισκευὴν τῶν παλαιῶν ὑδραγωγείων. Ἡ Α. Ε. εὐθὺς συνεισέφερε 3,000 Φοίνικας· διέταξε νὰ ἐκλεχθῇ ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐπιτροπὴ συνδρομῆς, καὶ ὑπεσχέθη ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει βροθῆσαι προθύμως εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν εὐχῶν τῶν πολιτῶν, τὰς ὁποίας ἐξέφρασαν εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ ἔθνους.

Εἰς τὴν τελετὴν ταύτην τῆς καθιδρύσεως ὁ ἀρχιερεὺς, ἅγιος Ἡλίου-

πόλεως, ἐξεφώνησε λόγον προτροπικὸν, τοῦ ὁποίου ἡ ἐξῆς περικοπὴ περιέχει ἄξια τοῦ λειτουργοῦ αὐτῆς τῆς αὐτοσοφίας, τοῦ Θεοῦ, καὶ πρέποντα νὰ λέγωνται καὶ νὰ μεταλέγωνται εἰς λογικοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἐπωφελῆ καὶ σωτήρια.

« Τεχνία μου ἀγαπητὰ, στρέφω πρὸς ὑμᾶς τὸν λόγον μου. Μακαρίζω τὴν γέννησίν σας, μακαρίζω τὴν ἡλικίαν σας, μακαρίζω τὴν ἐποχὴν σας. Οἱ πατέρες σας ἐγεννήθησαν εἰς τὴν τυραννίαν· ἐγνωρίσαν τὸ καλὸν τῆς παιδείας παρ' ἡλικίαν· δὲν ἐσυμφώνησεν ἡ ἐποχὴ των μετὰ τὴν συναίσθησίν των. Εἰς ἐσᾶς ἴσταται νὰ ἐξαλείψετε τὸ ὄνειδος τῶν πατέρων σας· εἰς ἐσᾶς ἴσταται νὰ τιμῆσετε καὶ δοξάσετε τὸν ἑαυτὸν σας· ἀπὸ ἐσᾶς ἀπαιτεῖ ἡ πατρις τὴν δόξαν τῆς, ἡ ὁποία σᾶς ἐγέννησε, σᾶς τρέφει καὶ σᾶς περιθάλπει εἰς τοὺς μητρικούς της κόλπους. Δὲν θέλετε καυχῆσθαι ποτε δικαίως πῶς εἶσθαι ἐλεύθεροι ἐνώπιον τῶν πεφωτισμένων ἔθνων τοῦ κόσμου, ἐὰν δὲν ἐλευθερωθῆτε πρῶτον ἀπὸ τὴν σκαυότητα καὶ ἐαρβαρότητα τῆς ἀμαθείας διὰ τῆς παιδείας καὶ μαθήσεως.

« Εὐχομαι λοιπὸν εἰς τὸν τρισυπόστατον Θεὸν, ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ τὸν σοφίαν συνοικοῦντα, καὶ ἀποστρέφεται τὸν τὴν σοφίαν μισοῦντα, ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸ στόμα τοῦ προφητᾶνακτος Δαβὶδ μᾶς λέγει καὶ μᾶς φοβερίζει « δράξασθε παιδείας, ἵνα μὴ ὀργισθῇ Κύριος »· εὐχομαι λοιπὸν, εὐχομαι νὰ φωτίσῃ τὸν νοῦν σας, νὰ διεγείρῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς σας, νὰ σᾶς κινήσῃ εἰς ἐπιμέλειαν, ὥστε νὰ λάβετε τὰ φῶτα τῆς παιδείας καὶ μαθήσεως, καὶ νὰ φανῆτε ἄξιοι ἀπόγονοι ἐκείνων τῶν σοφωτάτων προγόνων σας, οἱ ὁποῖοι ἐστάθησαν οἱ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης ».

Βλέπομεν μετὰ εὐχαρίστησιν καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι οἱ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κλήρου, εἰς πᾶν τοῦ ἔθνους κίνημα πρὸς τὴν βελτίωσίν του, δὲν ἔμεινάν ποτε ἄργοι θεαταί· ἀλλὰ καὶ εὐλογοῦντες, καὶ νοουθετοῦντες, καὶ συμπράττοντες εἰς τὰ καλὰ, συμπροσεύουσιν ἰσοῦ μετὰ τὸ ἔθνος εἰς τὸν πολιτισμὸν του.

Ὁ Κύριος Φηλιξ Βελλότης ἐκ Μεδολάνου, εἰς τῶν περιφημοτέρων συγγραφέων τῆς Ἰταλίας, ὁ ὁποῖος λαμπρῶς καὶ ἐντέχνως μετέφερον εἰς τὴν πατρίαν του γλώσσαν το ὕψος τοῦ Αἰσχυλου, τὴν

σπεινοπρέπειαν τοῦ Σοφοκλέους καὶ τὸ πάθος τοῦ Εὐριπίδου, ἀπέσει-
λε τρία ἀντίτυπα τῶν μεταφράσεών του εἰς τὸν συμμαθητὴν καὶ φί-
λον του, τὸν Ἐφορον τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου, διὰ νὰ ταχθῶσιν εἰς τὴν
ἐθνικὴν βιβλιοθήκην. Φέρουσι δ' αὐταὶ γεγραμμένην διὰ χειρὸς τοῦ δω-
ρητοῦ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν ἑλληνιστί. « Πρὸς τὴν ἀρχομένην τῆς νέας
Ἑλλάδος βιβλιοθήκην, ταῦτα τῆς τραγωδίας τὰ πρωτότυπα ἐξιτα-
λισθέντα προσφέρει ὁ μεταφραστὴς εἰς σημεῖον τῆς εὐγνωμοσύνης
αὐτοῦ διὰ τὴν ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἀποδεχθεῖσαν παιδείαν. »
Ἐὰν αὐτὴ ἡ εὐγνωμοσύνη τιμᾷ τὸν συγγραφέα, ἡ Ἑλλὰς ἀμοιβαίως
τιμᾶται ἐκ τῆς παρ' αὐτῆς ἀποδεχθείσης παιδείας, κηρύττασα τὸν
Κύριον Βελλότην ὡς κατὰ πνεῦμα τέκνον τῆς. Ἡ Κυβέρνησις εὐαρέ-
στως δεχομένη τὸ δῶρον διέταξε τὸν Ἐφορον ν' ἀπονεύμῃ τὰς πρὸς
αὐτὸν ἀνηκούσας εὐχαριστίας.

Μετα ἑκείνης τοῦ Ἑλληνικοῦ λεξικοῦ τοῦ Γαζῆ.

Οἱ κύριοι Χρ. Ματακίδης καὶ Μανουὴλ Γαρουφαλῆς Σάμιοι ἀνήγ-
γειλαν, ὅτι ἐπιχειροῦνται τὴν μετατύπωσιν τοῦ λεξικοῦ τοῦ μακαρί-
του Γαζῆ, βοηθούμενοι ὑπὸ τινῶν λογίων ὁμογενῶν, καὶ ζητοῦσι
συνδρομὴν ἀπὸ τὸ κοινὸν 15 δίστηλα, διὰ τοὺς τρεῖς τόμους, προ-
πληρωτέαν κατὰ τὸ ἐν τρίτον. Ἡ Κυβέρνησις, ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐνισχύσῃ
τοὺς ἐκδότας εἰς τὴν ἐπιγείρησιν τῶν ταύτην, συνέδραμε δι' ἑκατὸν
σώματα. Τὰ λεξικὰ τοῦ Γαζῆ εἶναι τὸ πληρέστερον τῶν ὄσων ἔχο-
μεν, καὶ χρησιμώτερον εἰς τοὺς προχωρημένους μαθητὰς καὶ εἰς
αὐτοὺς τοὺς διδασκάλους, ὅθεν καὶ ἡ μετατύπωσις του ἦτο ἀναγκαία.
Οἱ ἐκδόται ὑπόσχονται, ὅτι θέλουσι κάμει καὶ προσθήκας ἀπὸ τὴν
νεωτέραν ἐκδόσιν τοῦ Σνεϊδέρου. Νομίζομεν ὅτι, ἂν ἔκαμνον καὶ
ἀφαιρέσεις τῶν πολλῶν καὶ ταύτοσημων λέξεων, μὲ τὰς ὁποίας
ἐξηγεῖται εἰς αὐτὸ τὸ λεξικὸν ἡ Ἑλληνικὴ, καὶ τὸ ἐτύπον καὶ μὲ
μικρύτερα στοιχεῖα, ἤθελον ἐλαττώσει πολὺ τὸν ὄγκον καὶ τὰ ἐξόδα,
καὶ τὸ καταστήσει ἐπομένως εὐκομιστότερον, εὐποριστότερον καὶ
χρησιμώτερον εἰς πλειοτέρους.

Α.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ νομιζομένου τοῦ Πανελληνίου Διὸς ναοῦ εἰκασίαι.

Δύο περίπου ὥρας δι' εὐζώνον ἄνδρα μακρὰν τῆς παλαιᾶς καὶ
νέας Αἰγίνης πρὸς ἀνατολάς, φαίνονται τὰ μεγαλοπρεπῆ λείψανα
τοῦ δωρικοῦ ναοῦ, φημιζομένου ἐτι μᾶλλον καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς

χρόνους διὰ τ' ἀνακαλυφθέντα 18 ἀγάλματα κατὰ τὸ 1811 ὑπὸ τῶν
κυρίων Cockerel, Forster, Linck, et Haller, τὰ ὁποῖα ἔγειναν
σημαντικὰ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς γλυπτικῆς, καὶ στολίζουσι σήμερον
τὸ βασιλικὸν τοῦ Μοναχίου μουσεῖον. Ἀπὸ τοὺς περιηγητὰς, τεχνίτας
καὶ συγγραφεῖς, ὁ ναὸς οὗτος γνωρίζεται ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ
Πανελληνίου Διὸς· ἀλλ' ἀνήκει εἰς αὐτὸν ἡ ἐπωνυμία αὐτῆ;

Οἱ πρῶτοι, οἵτινες, ὡς ἐγὼ ἐξεύρω, οὕτω τὸν ἐπωνόμασαν, ἦσαν
οἱ συνοδοιπόροι Spon καὶ Wheler κατὰ τὸ 1657 (1), ὅχι ὅμως
ὀρθῶς κατὰ τὴν ἰδικὴν μου κρίσιν· ἰδοὺ οἱ λόγοι.

Ὁ Πausanias λέγει· «Τὸ δὲ Πανελλήνιον ὅτι μὴ τοῦ Διὸς τὸ ἱερόν,
ἄλλο τὸ ὄρος ἀξιολόγον εἶγεν οὐδὲν» (Βιβλ. Β', Κεφ. 30). Ὁ ἱστορικὸς
λοιπὸν ὁμιλεῖ κυρίως περὶ ἐνὸς ὄρους, καὶ ἐν παρόδῳ ἀναφέρει τὸ
ἐπ' αὐτοῦ ἐκκοδομημένον ἱερόν. Ὁ νομιζόμενος ναὸς τοῦ Πανελληνίου
Διὸς κεῖται μὲν ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου, ὡς εἶναι σχεδὸν ὅλα τὰ μέρη τῆς
νήσου, ὅχι ὅμως ἐπὶ τινος ὄρους, ὥςτε καὶ ὁ Spon καὶ ὁ Wheler
ὀρθῶς λέγουσιν ὅτι κεῖται ἐπὶ λόφου.

Ὁ Θεόφραστος λέγει, ὅτι αἱ ἐπὶ κορυφῆς τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Ἑλληνίου
Διὸς φαινόμενα νεφέλαι ἦσαν βροχῆς σημεῖον εἰς τοὺς Ἀθηναίους,
τὸ ὅσον ἀρμύζει μᾶλλον εἰς ὄρος παρὰ εἰς λόφον. (Περὶ σημεῖων
καὶ πνευμάτων, κ.τ.λ.). Ὁ νομιζόμενος ναὸς τοῦ Πανελληνίου Διὸς
ἀνήκει εἰς τοὺς καλοὺς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς χρόνους, το δὲ ἐπὶ τοῦ
ὄρους ἱερόν «λέγουσιν Αἰακὸν ποιῆσαι» κατὰ τὸν Πausanias, του-
τέστι τρεῖς γενεάς πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

Ἐπειδὴ πολὺν καιρὸν κατεπίεζεν αὐγμὰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸ
μέγεθος τῆς συμφορᾶς ἤξανε καθ' ὑπερβολὴν, καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι
διεφθάρησαν, οἱ προεστώτες ἐκάστης πόλεως ἦλθον διὰ συμβουλῆς
τῆς Πυθίας πρὸς τὸν Αἰακὸν, νομίζοντες αὐτὸν ὡς τὸν μόνον ἱκανὸν
ἰκετεύσαντα νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Δία. Ὅθεν, ἀφ' οὗ ὁ Αἰακὸς ἐθυσίασε
καὶ προσήξατο εἰς τὸν Πανελλήνιον Δία, ἔβρεξεν εἰς τὴν Ἑλλάδα,

(1) Le peu qui reste d'antiquités dans l'île (d'Égine), consiste en deux tem-
ples. L'un . . . Le second est de l'autre côté de la ville à quatre milles,
en face d'Athènes, dans un bois sur une colline, en fort belle vue. C'était le
temple de Jupiter. qu'Æacus premier roi de l'île avait dédié (Voy. T. II:
p. 278. καὶ Lit. 3. p. 508-

καὶ οὕτως ἀπηλλάγησαν ἐκείνοι τῶν παρόντων δεινῶν (Ἰσοκρ. Εὐαγ. Ἐγκωμ. Πaus. Ἀπολλ. Βιβλιοθ. Βιβλ. Γ').

Δι' αὐτὴν λοιπὸν τὴν σωτηρίαν, ὁ Αἰακὸς κατὰ τὸν Πausανίαν, ἢ οἱ προεσῶτες τῶν πόλεων, κατὰ τὸν Ἰσοκράτην, κατέστησαν ἐν κοινὸν ἱερὸν τῶν Ἑλλήνων. Εἶναι εὐκόλον νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι κατ' ἐκείνους τοὺς μυθώδεις καὶ ἀρχαίους αἰῶνας, καθ' οὓς οὐδεμία σχεδὸν τῶν τεχνῶν δὲν ἦτον ἀκόμη γνωστὴ, αὐτὸ δὲν ἦτον ἄλλο, εἰμὴ βωμὸς τις, ἢ περίβολος, ἢ ἀνεξέργαστος λίθος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Δίακὸς θυσιάσας προσηύξατο· καὶ διὰ τοῦτο ὁ Πίνδαρος ὀνομάζει αὐτὸν βωμὸν πατέρος Ἑλλανίου (Νεμ. ε', 5', 19), καὶ ὁ Πausανίας ἱερὸν καὶ ὄχι ναόν.

Ἱερὸν σημαίνει χωρίον τι, ἢ περίβολον οἰονδήποτε, εἰς θεὸν τινα καθιερωμένον, τὸ ὁποῖον συγνάκις περιεῖχε καὶ τὸν ναόν· ὁ δὲ ναὸς δὲν ὑποθέτεται πάντοτε περιεχόμενος εἰς ἱερὸν. Ὁ Πausανίας λοιπὸν δὲν ἤθελε μεταχειρισθῆ ἀπροσδιόριστος τὴν λέξιν ἱερὸν, διὰ τὴν φανερώσει τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ναόν, ἐπίσημον μάλιστα διὰ τὴν γλυπτικὴν καὶ ἀρχιτεκτονικὴν του· ἀλλ' ἤθελεν ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸν ὀνομάσει ἰδιαιτέρως ναόν, ὡς ἀνωτέρω ὠνόμασε τοὺς ἐν Αἰγίνῃ τοῦ Ἀπόλλωνος, Ἀρτέμιδος καὶ Διονύσου ναοὺς. Ἐκτὸς τούτου, ἂν παρατηρήσωμεν τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ, θέλομεν ἰδεῖ ὅτι εὐρίσκεται εἰς ὄροπέδον, ἢ μᾶλλον λοφόπεδον, ὅπου δηλ. δὲν εἶναι ἄλλη ἔκτασις, εἰμὴ ὅση ἐξαρκεῖ πρὸς περιοχὴν τοῦ κτιρίου, χωρὶς νὰ ἐναπομένῃ ἰκανὸς τόπος δι' ἄλλην οἰκοδομήν, δι' ἄλλος, ἢ δι' ὅλα τὰ προσόμοια, ὅσα ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁμοῦ μὲ τὸν ναόν σχηματίζουσι περιληπτικῶς τὸ ἱερὸν.

Τὸ ἱερὸν αὐτὸ, ἢ *templum*, καθὼς τὸ ὀνομάζει ὁ Οὐάρρων, (*in Admirandis Arnobius, Lib VI, contra Gentes*), εἶναι τὸ πρῶτον, τὸ ὁποῖον παρὰ τῶν θνητῶν ἀνηγέρθη, καὶ ἔπρεπεν ἐπομένως νὰ ἦτο κατάλληλον μὲ τὴν ἀπλότητα τῶν ἀρχαιοτάτων ἐκείνων χρόνων. Δὲν δύναμαι δὲ νὰ ὑποθέσω, ὅτι οἱ μεταγενέστεροι, ἀλλοιώσαντες τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην οἰκοδομήν, ἔκτισαν ἄλλην νέαν, ὅσον λαμπρὰν καὶ μεγαλοπρεπῆ ἤθελαν κτίσει ταύτην· ἐπειδὴ ἡ παλαιώσις, καθὼς ἔλεγε σοφῶς ὁ Αἰσχύλος, ἐμπνέει περισσώτερον σέβας καὶ δι' αὐτὰ τὰ ἀτεχνὰ εἶδωλα· καὶ οὐδεὶς θνητὸς ἤθελε τολμήσει νὰ χαλάσῃ τὸ ἱερὸν, τὸ ὁποῖον ἀφιέρωσεν ὁ Αἰακὸς, ὁ ἔκγονος τοῦ Διὸς καὶ πρόγονος τοῦ Τευκροῦ τῶν γένους, καὶ ὅστις ἀποθανὼν ἀπελάμβανε μεγίστας τιμὰς τιμὰ εἰς τὸν

Πλούτωνα καὶ τὴν Κόρην, ὥστε καὶ πάρεδρος αὐτῶν ἀπεκατέστη καὶ τὰς κλειῖδας τοῦ ἄδου ἐφύλαττεν.

Ἀλλ' ἤθελεν ἐρωτήσῃ τις, ἂν ὁ σωζόμενος ναὸς δὲν ἀφιερῶθη εἰς τὸν Πανελλήνιον Δία, τοῦ λοιπὸν καὶ πῶς ὁ Πausανίας περιγράφει τοῦτον; Εἰς ταῦτα ἀποκρινόμενος λέγω, ὅτι ὁ ἱστορικός παρέδραμε τὴν περιγραφὴν τούτου, ὡς καὶ τὴν τοσοῦτων ἄλλων μνημείων καὶ κτιρίων. Καὶ τῆς Θεσμοφόρου Δημήτρος τὸν ναόν, καὶ τὸν Ἡράκλειον, τὸν μὲν ὑπὸ Ἡροδότου μνημονευθέντα, (βιβλ. 5'), τῷ δὲ ὑπὸ Ξενοφῶντος Ἑλλήν. (βιβλ. 6), ὁ Πausανίας παντελῶς ἐσιώπησεν. Αὐτὸς περιελθὼν τὴν Ἀττικὴν καὶ Κορινθίαν ἦλθεν εἰς Αἰγίναν ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου, καὶ ἐντεῦθεν μετέβη εἰς Τροιζήνην, καὶ ἴσως δὲν εἶδε τὸν ναόν, ὡς κείμενον μακρὰν τῆς πόλεως καὶ μὴ ὄντα ἄξιον ἐνὸς ἐπὶ τούτῳ ταξειδίου, εἰς ἐκεῖνον μάλιστα τὸν αἰῶνα, καθ' ὃν αἱ οἰκοδομαὶ καὶ τὰ τεχνουργήματα ἦσαν ἀναρίθμητα.

Ὅπως δὲ καὶ ἂν ἦναι τὸ περὶ τούτου, φαίνεται ὅτι αὐτὸς δὲν εἶδεν οὔτε τὸ ἱερὸν· ἐξάγεται μάλιστα ἐκ τῶν λόγων του, ὅτι δὲν ἐφαίνετο πλέον εἰμὴ ὁ τύπος αὐτοῦ, ἢ τὸ μέρος, ὅπου ἐμυθολογεῖτο ὅτι ὑπῆρχεν· ἐπειδὴ περὶ τούτου λέγει μόνον· «Τὸ δὲ Πανελλήνιον ὅτι μὴ τοῦ Διὸς τὸ ἱερὸν, ἄλλο τὸ ὄρος ἀξιολογὸν εἶχεν οὐδέν». Ἡ δύναται λοιπὸν νὰ μεταχειρισθῆ τὸν παρωχημένον χρόνον εἶχεν, ὁμιλῶν περὶ ναοῦ, ὅστις ὑπάρχει ἀκόμη τὴν σήμερον; Ἐκ τῶν συλλογισμῶν τούτων συναγεται, ὅτι εἰς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ναόν δὲν ἀνήκει παντάπασις ἢ ἐπωνυμία τοῦ Πανελληνίου Διὸς.

Ἀλλὰ ποῦ πρέπει νὰ θέσωμεν τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς, καὶ εἰς ποῖον θεὸν ἀφιερῶθη ὁ ναὸς, ὅστις ὑπάρχει ἀκόμη τὴν σήμερον; θέλομεν λοιπὸν προσπαθήσει νὰ λύσωμεν, ὅσον δυνάμεθα κάλλιον, τὰ προτεθέντα προβλήματα.

Τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς ἦτον, ὡς εἶπομεν, ἐπὶ τινος ὄρους, τοῦ ὁποίου αἱ κορυφαὶ ἐκαλύπτοντο ὑπὸ τῶν νεφελῶν. Λέγω λοιπὸν, ὅτι αὐτὸ τὸ ὄρος εἶναι τὸ πρὸς μεσημβρίαν τῆς πόλεως ὑψούμενον, τὸ ὁποῖον τὴν σήμερον ὀνομάζεται τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ. Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ ὑψηλότερον μεταξὺ τῶν ὄρεων τῆς Αἰγίνης· καὶ εἶναι βέβαιον, ὅτι ἄχρι τῆς παρουσίας αἱ νεφέλαι, φαινόμεναι αὐτοῦ, προμηνύουσιν ἀκόμη βροχὴν εἰς τοὺς Αἰγινήτας καὶ Μεγαρεῖς· ἀγνοῶ ὅμως ἂν τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Θεοφράστου. Τὸ

κοινόν τῶν Ἑλλήνων ἱερὸν, ὡς γράφει ὁ Ἰσοκράτης, κατέστησεν ὁ Αἰακὸς εἰς τὸ μέρος, ὅπου προσήζατο· ἀλλ' ὅποιος τύπος ἤθελεν εἶσθαι ἀρμοδιώτερος διὰ τὰ ἐπικαλεσθῆ τις τὸν ἄνακτα τῶν θεῶν, τὸν πανόπτην, τὸν νεφεληγερέτην, παρα τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων; ὡς ὁ Ὀμηρικὸς Ζεὺς ἐπαινῆ τὸν Ἔκτορα, διότι «πολλὰ βοῶν ἐπὶ μηρὶ ἔκπεν, Ἰδῆς ἐν κορυφῆσι πολυπτύχου». καὶ ὁμοίως ἔλεγεν ὁ Δουκιανὸς ὅτι αἱ προσευχαὶ ἐγίνοντο ἐπὶ τῶν ὀρέων, ἐπειδὴ «τῶν εὐχολέων ἀγ' ἴθεν ἐπακούουσιν οἱ θεοί». Τὰ ὄρη Ἰμητὸς, Πάρνης καὶ Ἀγχεσμὸς εἶχον βωμοὺς τοῦ Διὸς (Παυσ. Α. 32)· καὶ μύρια ἄλλα παραδείγματα ἠδυνάμην νὰ φέρω· ἀλλ' ὅλα ταῦτα ἤθελον ἴσως θεωρηθῆ ὡς ἐπιδείξεις ἀργούσης παιδείας· ὅθεν εἶναι μόνον ἰκανὸν ἐν τῷ ἐφεξῆς.

Ὁ Πausανίας μαρτυρεῖ, ὅτι εἰς τὴν Σκιριώνην ὁδὸν «ἐπὶ δὲ τοῦ ὄρους τῆ ἄκρα Διὸς ἐστὶν Ἀφείσιου καλουμένου ναός. «Φασὶ δὲ ἐπὶ τοῦ συμβάντος ποτὲ τοῖς Ἕλλησιν αὐχμοῦ, θύσαντος Αἰακοῦ κατὰ τι δὲ λόγιον τῷ Πανελληνίῳ Διὶ, ἐν Αἰγίνῃ κόμισαντα δὲ ἀφεῖναι, καὶ διὰ τοῦτο Ἀφείσιον καλεῖσθαι τὸν Δία» (Α, 44). Δι' αὐτὴν λοιπὸν τὴν αἰτίαν, καὶ κατὰ τὸ κοινὸν ἔθος, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὑψηλοτέρου τῶν ὀρέων τῆς πατρίδος τοῦ ὁ Αἰακὸς τὸ ἱερὸν καθιέρωσε, καὶ δι' ἄλλην ἀκόμη ἰδιαιτέραν. Τὸ ὄρος τοῦτο καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς Αἰγίνης, ἐκ τῶν Κυκλάδων, τῆς Ἀττικῆς, τῶν Μεγάρων καὶ ὅλου τοῦ διαστήματος, τὸ ὅποιον ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ἄχρι τοῦ Σκυλλαίου ἀκρωτηρίου, φαίνεται, καὶ σκοπεῖ τοὺς τόπους ἐκείνους, καὶ μακρόθεν πρῶτον ὑπὸ τῶν πλεόντων ἀνακαλύπτεται· ὅθεν διὰ τοῦτο δικαίως ἀφῆθη ὡς βωμὸς τοῦ ὑψίστου θεοῦ, ὅστις ἔσωσεν ἐκ τῆς κατεχούσης ἀνδρίας τὴν Ἑλλάδα ὅλην, καὶ δι' αὐτὴν ὁ Αἰακὸς τὸ ἱερὸν καθιέρωσεν. Ἡδυνάμην τελευταῖον, διὰ τὰ δῶσω περισσοτέραν εἰς τὰς εἰκασίας μου πιθανότητα μὲ ἄλλην εἰκασίαν, νὰ προσθέσω ὅτι ἀρμοδῖος τύπος διὰ τὰ ἐπικαλεσθῆ τις τὸν Ὀμβριον Δία περὶ τῆς ποθουμένης βροχῆς, ἦτον ἐκεῖνος, ὅστις διὰ τῶν νεφελῶν, μὲ τὰς ὁποίας ἐκαλύπτετο, θεωρεῖτο παρὰ τῶν θνητῶν ὡς βεβαίως βροχῆς μηνυτής.

Ἐκτὸς τούτου ἀξιοπαρατήρητοι εἶναι τοῦ Πausανίου οἱ ἐξῆς λόγοι· «Αἰγίνῃ δὲ πρὸς τὸ ὄρος τοῦ Πανελληνίου Διὸς ἰούσιν, ἐστὶν Ἀφαιῖας ἱερὸν». Τὴν σήμερον ὁδεύον τις πρὸς τὸν ναὸν ἐκ τῆς πόλεως, κἀνέ-

ἶχνος ἀρχαίου κτιρίου δὲν συναντᾷ, ἐν ᾧ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀναβαίνων πρὸς τὸ ὄρος θεωρεῖ εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ ἀξιόθεατα εἰρήπια ἐνὸς ἀρχαίου ναοῦ, τὴν περιγραφὴν τοῦ ὁποίου θέλωμεν ἄλλοτε ἐκθέσει. Ἡ σκιώδης καὶ μεμονωμένη κοιλὰς, εἰς τὴν ὁποίαν φαίνονται τὰ εἰρήπια ταῦτα, πρέπει εἰς τὴν ἀγνὴν καὶ φίλην τῆς Ἀρτέμιδος νύμφην Ἀφαιῖαν, τῆς ὁποίας ἡ θήρα ἦτον ἡ τερπνοτέρα ἐνασχόλησις. Ἐντεῦθεν διὰ τινος δυσθάτου δρόμου ἀναβαίνει τις ἐπὶ τοῦ ὄρους· ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ ματαίως ἤθελε ζητῆσαι τοῦ παρὰ τοῦ Αἰακοῦ ἀφιερωθέντος ἱεροῦ τὰ εἰρήπια, ἐπειδὴ ποτὲ ἴσως δὲν ὑπῆρξε τοῦτο τὸ ἱερὸν, ἢ δὲν ὑπῆρχε πλέον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πausανίου. Μολον· τοῦτο περιεργείας χάριν θέλω εἰπεῖ, ὅτι κατὰ τὰς γενομένας ἐξ ἐπιταγῆς τοῦ Ἐφόρου τοῦ Μουσειοῦ ἀνασκαφὰς καὶ ἐρεύνας, σώζονται ἔτι εἰς τὴν κορυφὴν ἶχνη τινὰ ἀρχαιότατου κτιρίου, τὸ κυκλικὸν σχῆμα τοῦ ὁποίου ἔχει 46 ποδῶν ἡμιδιάμετρον. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ φαίνεται τετραμμένον πρὸς ἄρκτον, καὶ ἔγεινε στρογγύλον διὰ τὴν ἀντέχῃ κάλιον εἰς τὴν ὀρμὴν τῶν ἀνέμων. Μία ἐξώστρα περιγυρίζει τὸ κτίριον, καὶ μετ' αὐτὸ εἰς τὸ κατωφερὲς τοῦ ὄρους σώζονται εἰρήπια παλαιῶν οἰκοδομημάτων, τὰ ὅποια πιθανὸν νὰ ἦναι μεταγενέστερα. Οἱ λίθοι τοῦ κτιρίου, μέρος εἰς τὴν θέσιν των, μέρος κτισμένοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, κειμένην εἰς τὸ μέσον τοῦ παλαιοῦ κτιρίου, καὶ μέρος ἔνθεν κάκειθεν διεσπαρμένοι, ἔχουσιν ὕψος 3 καὶ 3 1/2 ποδῶν.

Δι' ὅλους λοιπὸν τοὺς εἰρημένους λόγους εἶναι παντάπασιν ἀνοίκειος ἡ ἐπωνυμία τοῦ Πανελληνίου Διὸς εἰς τὸν σωζόμενον τὴν σήμερον ναόν. Οὗτος δὲ πότε καὶ εἰς τίνα τῶν θεῶν ἀνοικοδομήθη;

Ὁ Ψευδοκωλιάδης, καλλωπίζων μὲ τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ τούτου τὸ ἐσχάτως δημοσιευθὲν παράξενον σύγγραμμά του Ὀδυσσομήτρος λέγει ὅτι, ἂν ὁ εἰρημένος ναὸς δὲν ἦναι σύγχρονος τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, εἶναι μολοντοῦτο ἀρχαιότατος, ἐπειδὴ εἰς τὴν κατὰ πολλὰ ἀπομειμακρυσμένην ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ Ἄμασις ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἐγειρωσι ναοὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον, οἱ Αἰγινῆται ἐκτίζον ἕνα εἰς τὸν Δία, ἴσως ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου ἦδη θαυμάζονται τὰ εἰρήπια (σελ. 83).

Ἀφίνω νὰ ὀνομασθῆ παλαιὰ καὶ ἀπομειμακρυσμένη ἐποχὴ ἡ τοῦ Ἀμάσιδος· ἀλλὰ δὲν θέλω παρατρέξει τὴν παρατήρησιν, ὅτι αὐτοὶ

οἱ λόγοι ἐπιστηρίζονται εἰς τινὰ τοῦ Ἡροδότου διήγησιν (Βιβλ. Β'), ὅτι δηλ. ἐν ᾧ ἐννέα πόλεις, τινὲς Ἰωνικαί, τινὲς Δωρικαί καὶ μία Αἰολικῆ, ἰδρύσαντο κοινὸν ναὸν εἰς τὴν Ναύκρατιν, χωριστὰ οἱ Αἰγινῆται ἤγειρον τέμενος τοῦ Διός. Ἄλλα τί κοινὸν ἔχει τὸ παρὰ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐμπορευομένων Αἰγινητῶν οἰκοδομηθὲν ἐκεῖ τέμενος μετὸν εἰς τὴν νῆσον τῶν ἀνεγερθέντα ναόν;

Ὁ σωζόμενος ναὸς, εἰς διεσπρότα καὶ ἀποχωρισμένον τόπον εὐρισκόμενος, πρόκειται τῶν Ἀθηνῶν, τὰς ὁποίας σκοπεῖ, καὶ φαίνεται ἐξ' αὐτῶν γίνεσθαι λαμπρὸν φανερόν ὅτι ἐξαίρετως χάριν τῶν Ἀθηνῶν ἀνηγέρθη. Ἄδὲν εἶναι ἄρα ἀρμόδιον νὰ πιστεῦσθαι τις ὅτι ἀφιερῶθη εἰς τὴν θεᾶν, ἐξ ἧς ὠνομάσθη ἡ πόλις, κατέναντι τῆς ὁποίας ἐκτίσθη; ὣς δὲ ὁ εἰς τὸ Σούνιον καὶ ὁ εἰς τὴν ἀκρόπολιν ναὸς, οἱ ὅποιοι ἐκ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ ναοῦ φαίνονται, οὕτω καὶ ὁ εἰς τὴν νῆσον ταύτην, κατὰ τὴν ἰδικὴν μου γνώμην, ἀνηγέρθη εἰς τιμὴν αὐτῆς τῆς θεᾶς. Πρὸς τούτοις εἰς τὸν διαληφθέντα ναὸν δὲν εὑρέθη οὐδεμία εἰκὼν ἀνήκουσα εἰς τὸν Δία, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου μεταξὺ τῶν ἀνακαλυφθέντων ἀγαλμάτων εὑρέθη τὸ τῆς Ἀθηνᾶς εἰς ὑπερφυσικὸν ἀνάστημα, καὶ ἕστατο εἰς τὸ μέσον τοῦ αὐτώματος. Ὅποιας λοιπὸν ζητοῦμεν ἐναργεστέρως ἀποδείξεις τοῦ ὅτι εἰς αὐτὴν ἦτον ἀφιερῶμενος ὁ ναός;

Δὲν ἤθελεν ἴσως εἶσθαι τολμηρὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ναὸς οὗτος δὲν ἀνηγέρθη παρὰ τῶν Αἰγινητῶν, πρῶτον διὰ τὴν θέσιν· ἐπειδὴ οἱ Αἰγινῆται δὲν ἤθελον ἀποφασίσαι νὰ ἐγείρωσι ναὸν τοσοῦτον μακρὰν τῆς πύλειός των καὶ κατέναντι τῆς ἀντιζήλου των, ἔνεκεν τῆς ὁποίας φαίνεται, ὡς εἴπομεν, ὅτι κατ' ἐξοχὴν ἐκτίσθη. Ἐκτὸς τούτου, ὁ τρόπος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἶναι καθ' ὅλα ὁμοίος μετὸν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ εἰς τὸ Σούνιον καὶ τοῦ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐπὶ Περικλέους οἰκοδομηθέντας. Οὕτω δὲ φαίνεται ὅτι ὁ ἐν Αἰγίνῃ ἀνηγέρθη μετὰ τὴν 87 Ὀλυμπιάδα· ἥτις εἶναι ἡ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέστησαν τοὺς Αἰγινήτας ἐκ τῆς πατρίδος των, καὶ αὐτοὺς, καὶ τοὺς παῖδας, καὶ τὰς γυναῖκάς των, καὶ ὡς εἰς νῆσον ἐπιχειμένην εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἔστειλαν εἰς αὐτὴν ἐποίκουσ καὶ οἰκήτορας ἐκ τῶν ἰδικῶν των, διανείμαντες κατὰ κλῆρον τὴν χώραν (Θουκυδ. βιβλ. Β. Διοδ. βιβλ. 12. Στραβ. βιβλ. 8. Πλουτ. εἰς βί. Περικλ.).

Ἄλλην εἰκασίαν ἡμπορεῖ τις νὰ ἐξάξῃ περὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, ἐκ τῶν εἰς αὐτὸν εὑρεθέντων ἀγαλμάτων

ἀλλ' οὔτε αὐτὰ, οὔτε τὰ σχέδια, οὐδὲ ὅσα περὶ αὐτῶν ὑπὸ πεπαιδευμένων ἀνδρῶν ἐγράφησαν, ἔχομεν ἤδη ὑπ' ὄψιν. Τινὲς, ἂν δὲν ἀπατώμαι, ὑπέθεσαν ὅτι αὐτὰ ἦσαν γλυμμένα κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Πausanias ὀνομάζει Αἰγιναιῶν ἐργασίαν. Εἶναι χρεῖα ν' ἀποφασισθῇ πρῶτον ὁποῖος εἶναι ὁ διακεκριμένος τῆς ἐργασίας ταύτης τρόπος, καὶ ἂν αὐτὴ τῶ ὄντι ἐνυπάρχη εἰς τὰ εἰρημένα ἀγάλματα. Ὁ Winckhelman (Hist. de l'art du dessein. Liv. 6 Ch. 1) λέγει ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶδον τὸ ἀρχαῖον αἰγινητικὸν νόμισμα, περὶ οὗ ὀμιλεῖ ὁ Πausanias, τὸ ὁποῖον ἔχει δι' ἐπίσημα τὴν τριάνταν καὶ τὸ πρόσωπον τῆς Ἀθηνᾶς, δύνανται νὰ κρίνωσιν, ἂν ὁ χαρακτήρ τοῦ προσώπου τῆς θεᾶς δεικνύῃ ἄλλον τινὰ τέχνης ἰδιαιτέρον τρόπον. Κατὰ δυσυχίαν ὅμως, τὸ ὁποῖον ὁ σοφὸς Γερμανὸς μᾶς δίδει ὡς ὀδηγὸν νόμισμα δὲν ἀνήκει ποσῶς εἰς τὴν Αἰγίαν, ἀλλ' εἰς τὴν Τροιζῆνα κατὰ τὴν ἰδίαν τοῦ Πausanias μάρτυριαν. Καλητέραν δὲ καὶ ἀσφαλεστέραν ὀδηγίαν δύνανται νὰ εὑρωσιν οἱ ἐρασταὶ τῶν τοιοῦτων ἀναζητήσεων εἰς τὰς ζωγραφίας; μετὰς ὁποίας εἶναι καθωραϊσμένα πολλὰ αἰγινητικὰ ἀγγεῖα, σωζόμενα εἰς τὸ μουσεῖόν μας. Δύο μετόπας ἔχομεν πρὸς τούτοις, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουσιν εἰς ἄλλον τινὰ τῆς Αἰγίνης ναόν· ἀλλ' αὐταί, ἂν καὶ διεφθαρμέναι, δὲν ἔχουσι τι ἰδιαιτέρον, διὰ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἀνάγονται εἰς τὴν αἰγιναιῶν ἐργασίαν. Μένει λοιπὸν, νομίζω, ν' ἀποφασίσωμεν, ἂν τὰ γλυπτὰ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ναοῦ πρέπη ν' ἀποδοθῶσιν εἰς αὐτὴν τὴν διακεκριμένην ἐργασίαν, ἢ μᾶλλον ἂν ἡ συστολή καὶ ἡ ἰσχνότης, αἵτινες εἶναι ἴδιαι αὐτῶν, δὲν ἀνήκουσι κοινῶς εἰς ὅλην τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλυπτικὴν, πρὶν ὁ Φειδίας καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ αἰῶνος τοῦ Περικλέους δώσουσιν εἰς τὴν τέχνην τὸ σεμνόν, τὸ μεγαλύτερον, τὸ ἀξιοματικόν, τὸ ἀκριβὲς, τὴν χάριν, ἅτινα ἐξαίρετως χαρακτηρίζουσιν τὰ ἔργα των. Καὶ μολονότι εἴπομεν ὅτι ὁ ναὸς τῆς Αἰγίνης ἀνηγέρθη, ἀφ' οὗ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκυρίευσαν τὴν νῆσον, τὸ ὁποῖον συνέβη κυρίως εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Περικλέους καὶ τῆς λαμπρᾶς ἐποχῆς τῆς γλυπτικῆς, δὲν ἔπεται ἀναγκαιῶς ἐκ τούτου ὅτι πρέπει νὰ εὑρωμεν ἀφεύκτως εἰς τὰ ἀγάλματα τοῦ ναοῦ παραδείγματα τῆς γλυπτικῆς ταύτης· ἐπειδὴ εἶναι χρεῖα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι διὰ τινὰ καιρὸν, ὡς συνήθως συμβαίνει, εἰς τοῦ Φειδίου καὶ Πολυκλείτου τοὺς συγχρόνους καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν τελευταίων τούτων ἡ ἀρχαία τέχνη διατηρήθη. Τοῦτο δὲ μόνον δυνάμεθα

πιθανῶς νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι τὰ ἀγάλματα ταῦτα δὲν ἐγένεον πολὺν καιρὸν ὑστερὸν ἀφ' οὗ εὐρέθη ὁ νέος τρόπος τῆς γλυπτικῆς· ἐπειδὴ φθάσας εἰς τοσαύτην τελειότητα ἠνάγκασεν ὅλους τοὺς μεταγενεστέρους τεχνίτας νὰ τὸν μιμηθῶσιν.

Ἄν ἡ εἰκασία αὕτη ἔχῃ τινὰ πιθανότητα, ὁ ναὸς ἀνηγέρθη ἀναμφιβόλως πλέον τῶν τεσσάρων αἰῶνων πρὸ Χριστοῦ· καὶ ἴσως ὀρθῶς δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἦτον σύγχρονος καὶ ὁμότυχος τοῦ Πλατωνος, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς παρομοίως ἐγεννήθη εἰς Αἴγιναν ὑπὸ ἐνὸς τῶν κληρούχων Ἀθηναίων.

Ἐν ᾧ ἐξέθετον εἰς τινὰς τοὺς λόγους τούτους, μοὶ ἐπροβλήθη ἡ ἀπορία περὶ ἐνὸς λίθου κειμένου παρὰ τὸν εἰρημένον ναὸν μὲ τὰς λέξεις «Διὶ Πανελληνίῳ». Αἱ λέξεις αὗται δεικνύουσι πρῶτον ὅτι δὲν ἐγαράχθησαν παρὰ τῶν Αἰγινήτων, οἵτινες ὡς Δωριεῖς ἤθελον ἐπιγράψαι «Ζανὶ Πανελληνίῳ» ἢ μᾶλλον «Ἑλλανίῳ»· ἐπειδὴ τὸ ἐπίθετον, Πανελλήνιον δὲν φαίνεται ἀρχαιότερον τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ. Καὶ τῷ ὄντι ὁ Ἰσοκράτης, ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἀφιερωθέντος παρὰ τοῦ Αἰακοῦ ἱεροῦ, τὸ ὀνομάζει κοινὸν τῶν Ἑλλήνων· καὶ Ἑλλήνων Δία καλοῦσιν αὐτὸν ὁ Πίνδαρος καὶ Θεόφραστος· καὶ Ἑλλήνιον ὀνομάζει ὁ Ἡρόδοτος, τὸ ὅποιον οἱ Ἴωνες, Δωριεῖς καὶ Αἰολεῖς ἰδρύσαντο εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν Ναύκρατιν τέμενος. Δεύτερον, ἡδύνατό τις νὰ ἐπιγράψῃ ἀνάθημά τι, ἀφιερούμενον μὲν εἰς τὸν ἄνακτα τῶν θεῶν, θετούμενον ὅμως εἰς ναὸν ἄλλου θεοῦ· Τρίτον, ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς ἡδύνατο νὰ ἦναι κοινὸς καὶ εἰς τὸν Δία, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, διὰ τὸν ὅποιον καὶ ὁ Ἀδριανὸς, κατὰ τὸν Πausανίαν «κατεσκευάσατο ναὸν Ἥρας καὶ Διὸς Πανελληνίου, καὶ θεοῖς τοῖς πᾶσιν ἱερὸν κοινὸν (Βιβ. Α. κεφ. 43).»

Ἄλλ' ὅλοι οὗτοι εἶναι ἴσως περιτοὶ λόγοι· ἐπειδὴ, ἐάν τις μὲ θεσπαιῖ ὅτι εἶδε τὴν ἐπιγραφὴν ἐκείνην, ἄλλος πάλιν ἐκ τοῦ ἐναντίου μ' ἐπιβεβαιῶν ὅτι παίζων ἐνεγράξεν αὐτὴν κατὰ τύχην εἰς τῶν νεωτέρων περιηγητῶν. Τοιοῦτρόπως ἡ κενοδοξία ἐμύλωνε καὶ διέφθειρε πολλοὺς ἄλλους τοῦ ναοῦ λίθους γέμοντας ἤδη παντοίων ἀλλοδαπῶν ὀνομάτων· αἱ δ' ἐναντία μαρτυρία, ἐπειδὴ εἶναι ἀνθρώπων ἴσων κατὰ τὸ ἀξίωστον, διαλύονται ἀμοιβαίως. Εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι μ' ὅλας τὰς ὁποίας ἐγὼ ἔκαμον ἐρεύνας καὶ ἀναζητήσεις, δὲν ἡδυνήθη ἡ ἀνακαλύψω τὸν ἐπιγεγραμμένον ἐκείνον λίθον, ὁ ὅποιος, καθὼς ἡ λυδῖος, ἤθελε βασιανίσει τὸν χρυσὸν τῆς ἀληθείας.

A. M.

ΑΥΡΗΑΙΟΝ ΠΕΡΙΝΘΟΝ ΚΑΙ ΑΥΡΗΑΙΩΝ ΔΙΩΝ
ΣΩΔΩΡΑΝ ΤΗΝ ΣΥΝΒΙΟΝ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΑΥΡΗ
ΔΙΑΝ ΔΙΟΝΥΣΙΑΝ ΤΗΝ ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΑΥΤΟΥ ὁ
ΠΑΤΗΡ ΤΟΥ ΠΕΡΙΝΘΟΥ ΜΝΗΜΗΣ ΧΑ
ΡΙΝ

ΕΤΟΥΣ Ε' Ο' Σ' ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΑΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΥ Ε.

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη, ἀνακαλυφθεῖσα εἰς Ποτιδαίαν (Κασσάνδρεια), εὐρίσκειται ἤδη κλοβωμένη εἰς τὸ Μουσεῖον. Τὴν ἐπρόσφερε δωρεάν ὁ κ. Γεώργιος Χρυσῆδης, πρὸς τὸν ὅποιον ὀφείλομεν ἔτι μῖνον τὴν ἀντιγραφὴν αὐτῆς, ὅτε ἦτον ἀκόμη ἀκεραία, ἀλλὰ καὶ τεσσάρων ἄλλων, τὰς ὁποίας ὡσαύτως ἀντέγραψεν εἰς Ποτιδαίαν. Ἀγνοοῦμεν ἂν αὐταὶ εἰσέτι δὲν ἐξεδύθησαν· εἶναι ἕως βέβαιον ὅτι δὲν εὐρίσκονται εἰς τὸν *Thesaurus Muratori*, ὅθεν ἐκρίναμεν ἀρμόδιον νὰ τὰς δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα.

ΔΙΑΔΑΝΟΣ ΝΕΙΚΩΝ
Ο ΑΡΧΙΣΥΝΑΓΩΓΟΣ
ΘΕΟΥ ΗΡΩΟΣ ΚΑΙ ΤΟ
ΚΟΛΛΑΙΓΙΟΝ ΒΕΙΒΙΩ
ΑΝΤΩΝΙΩ ΑΝΕΣΤΗΣΕΝ
ΤΟΝ ΒΟΜΟΝ
ΤΟΝ ΔΕ ΠΙΝΑΚΑ ΑΝΕ
ΣΤΗΣΕ ΓΑΜΒΡΟΣ ΑΥΤΟΥ
ΑΣΙΑΡΗΣ.

ΑΒΕΙΒΙΟΣ ΒΟΥΛΑΚΑΣ ΖΩΝ
ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΕ ΤΟ ΜΝΗ
ΜΕΙΟΝ ΠΟΡΚΙΑ ΤΗ ΕΑΥ
ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΙ ΚΑΙ ΣΕΜΝ
ΟΤΑΤΗ ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ.

ΕΠΙΣΕΝΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΑ
ΜΑΕΙΜΩ ΤΩ ΤΕΚΝΩ
ΜΝΗΜΗΣ ΧΑ
ΡΙΝ.

ΣΕΥΘΗΡΑΣ
ΙΕΡΟΣ ΑΛΗΠ
ΚΤΗΣ ΚΑΙ
ΟΔΥΜΠΙΑΣ
ΑΥΡΙΑΑΝΤΗΣ
ΘΕΡΠΗΤΗΣ ΑΥ
ΤΩΝ ΑΡΕΤΗΣ
ΕΝΕΚΕΝ ΠΑΣΗΣ
ΤΗΣ ΕΙΣ ΑΥΤΗΝ
ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ.

Ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Μουσείου ἦτον ἐν ἀνάγλυφον, κακότεχνον ἢ διὰ τὸν καιρὸν, ἢ διὰ τὸν τόπον εἰς τὸν ὅποιον ἐγλύφθη. Παριστᾷ δύο γυναῖκας καὶ ἓνα ἄνδρα, ἦγον τὰ τρία ὑποκειμενα, χάριν τῶν ὁποίων ἔθεσε τὴν ἐπιγραφὴν ὁ πατὴρ τοῦ Αὐρηαίου Περίθου, ὅστις ἀπεισιώπησε μὲ ἀσυνείηστον μετριοφροσύνην τὸν ὄνομα του. Ὁ ἄνθρωπος ἐφαίνετο περιβεβλημένος ἱμάτιον καὶ κρατῶν εἰς τὴν δεξιὰν εἰγμα (rouleau)· ἐξ ἀριστερῶν δὲ ἡ μία γυνὴ περιβεβλημένη ὡσαύτως ἱμάτιον, καὶ ἡ ἄλλη, ἥτις ἴστατο εἰς τὸ μέσον, ἐνδεδυμένη χιτῶνα καὶ τὴν κόμην ἐλικουσιδῶς ἔχουσα πεπλεγμένην. Τὸ Ο σχήματος ῥομβοειδοῦς, τὸ ὅποιον ὁ Montfaucon ἀποδίδει εἰς τὸν τρίτον αἰῶνα τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς· τὸ Θ τοῦ αὐτοῦ σχήματος, τὸ ὅποιον ὁ παλαιολογιστὴς ἐκεῖνος ἀποδίδει εἰς τὸν ἑξῆς αἰῶνα· τὸ Σ τετράγωνον, τὸ ὅποιον ἀναφέρει εἰς τὸν ἕκτον αἰῶνα· τὸ Ω εἰς εὐθείας γραμμὰς σχηματιζούσας ὀξείας γωνείας, τὸ ὅποιον νομίζει ὅτι εἶναι τοῦ τετάρτου αἰῶνος· ὅλα ταῦτα φαίνονται εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν ἐπιγραφὴν· Ἐκτὸς τούτου φαίνονται καὶ διάφορα γράμματα συζευγμένα· Ἡ τελευταία γραμμὴ τοῦ Ω χρησιμεύει εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ κορμού τοῦ Π, τὸ ὅποιον ἔπεται αὐτοῦ· τὸ Ρ καὶ τὸ Τ ἔχουσι κοινὸν τὸν κορμὸν μὲ τὸ Η· καὶ μεταξὺ τοῦ Τ καὶ τοῦ Ν τῆς λέξεως THN, μία ὀριζόντιος γραμμὴ σχηματίζει τὸ Η· τὸ Γ ἐπιτεθειμένον εἰς τὸ Ο σχηματίζει τὸ ου. — ΠΕΡΙΝΘΟΣ μελανότι ὄνομα κύριον, ὅς

τὸ τοῦ μετὰ Ὀρέστου στρατευσαμένου Επιδαυρίου, φαίνεται ἐδῶ ὅτι παράγεται ἐκ τοῦ Πέρινθος ἄλλης πόλεως τῆς Θράκης. — ΣΥΝΒΙΟΝ, ὡς ἀκούεται εἰς τὴν κοινὴν προφορὰν καὶ ὡς ἔχομεν καὶ ἄλλα τοιαῦτα παραδείγματα, γράφεται διὰ τοῦ ν — Ε Ο Σ· αἱ μονάδες κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον προηγοῦνται τῶν δεκάδων, καὶ αὗται τῶν ἑκατοντάδων, σημαίνουν δὲ 275· ἡ σημειωμένη μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Αὐγούστου χρονολογία ἤρχισε τὴν πρώτην τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 727 ἔτους τῆς Ῥώμης, 27 ἔτη πρὸ Χριστοῦ· ἐποχὴ, καθ' ἣν ὁ Ὀκταβιανὸς οἰκειοποιήθη τὸ ἐπίθετον τοῦτο — Ὁ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ἔχει διττῶς τὸ ἐπίθετόν του, Ἑλληνιστί καὶ Ῥωμαϊστί. — ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΣ εἶναι ὄνομα μακεδονικοῦ μὴνός, ὅστις κατὰ τὸ νέον μακεδονικὸν μὴνολόγιον ἦτον ὁ πρῶτος τοῦ χρόνου, ἀρχομένον κατὰ τὴν 24 Σεπτεμβρίου. Οὗτω λαίπην ἡ ἐπιγραφή περὶ τῆς ὁ λόγος ἐτέθη τὴν 29 Σεπτεμβρίου 248 ἔτη μετὰ Χριστόν.

A. M.

Γ'. ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ ΦΥΣΙΚΑΙ.

Ἐνέργεια τοῦ νιτρῶδους ὀξειδίου εἰς τὸν ζωϊκὸν ὀργανισμόν.

Ἡ χημικὴ τῶν σωμάτων εἰς ἄλληλα ἐνέργεια εἶναι περιεργός· περιεργότερα ὅμως εἶναι ἢ εἰς τὸν ζωϊκὸν ὀργανισμόν, καὶ μάλιστα εἰς τὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἐνέργεια αὐτῶν. Ἐξέυρομεν ὅτι τινὰ ἐκ τῶν φυτῶν καὶ ἐκ τῶν ὀρυκτῶν εἶναι ἰσχυρότατα δηλητήρια· πολλὰ ἀπὸ τὰ βρυσὰ ἢ ἀερῶδη σώματα θλάπτουσι ἢ φθείρουσι τὰ τῆς ζωϊκῆς ἐνεργείας ἀποτελέσματα. Τὸ ἄζωτον, φέρει εἰπεῖν, τὸ θειοῦγον ὑδρογόνον καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξυ ἀναπνεύμενα, φέρουσι εἰς παντελῆ ἀσφυξίαν, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον· ἄλλα πάλιν ἐπενεργοῦσι παραδόξως πῶς καὶ διαφόρως εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα, καθὼς τὸ νιτρῶδες ὀξείδιον.

Τὸ ἀερόμωρον τοῦτο σῶμα εἰσπνεόμενον εἰς τὸν πνεύμονα ἔχει εἰς τὸν ζωϊκὸν ὀργανισμόν ἐνεργεῖαν τινα ἰδιαιτέραν, ἀλλὰ διάφορον, κατὰ τοὺς διαφόρους τὴν κράσιν ἀνθρώπους, ἐπὶ τῶν ὁποίων γίνεται ἡ δοκιμὴ· τοὺς μὲν κινεῖ εἰς γέλια· τοὺς δὲ καταφέρει εἰς ὕπνον· εἰς ἄλλους πάλιν κινεῖ μίαν ἐπιθυμίαν ἀκράθικτον τοῦ χορεῦειν. Ἐκαμάν τινες δοκιμαῖς εἰς τὸ χημικὸν ἐργαστήριον τοῦ κ. Κουπέρου, διασημοτάτου χημικοῦ εἰς Λόνδρον, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἐπαρτήρησαν τὰ ἐξῆς περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀερόμωρου τοῦτου σώματος. Ἀφ' οὗ ὁ κ. Οὐάρριγκτων ἀνέπνευσεν ὀλίγας στιγμὰς τὸ

νιτρῶδες ὀξείδιον, ἀντεζυγίσθη ἐπὶ τῆς καθέκλας τοῦ πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καὶ τὰ ὀπισθεν κινούμενος μ' ἐν κίνημα τακτικόν. Τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἀκόμη ἀνέπνεεν αὐτὸν τὸν ἀέρα, καὶ ἔδειχνεν ὅτι τὸν ἀπεγύετο ἠδέως, καὶ ἀφ' οὗ τοῦ τὸν εἶχαν ἐπάρει. Ἡσθάνετο μίαν ἠδονὴν, πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς ὁποίας ὦν κατὰ κράτος βυθισμένος, δὲν ἐνόει παντελῶς τί ἐγένετο περὶ αὐτόν. Ἄλλος μαθητῆς ἀναπνεύσας τὸν αὐτὸν ἀέρα ἠσθάνθη ἐνεργότερα τῆς δυνάμεως αὐτοῦ τ' ἀποτελέσματα. Κατ' ἀρχὰς ἀντεζυγίσθη καὶ αὐτὸς ἀκουσίως ἐπὶ τοῦ καθίσματός του, ὡς ὁ πρῶτος· ἔπειτα ἤρτισε νὰ καγγάζῃ μὲ γέλωτα ἄμετρον. Μετ' ὀλίγον ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ καθίσματός του καὶ ἤρτισε νὰ περιτρέχῃ δραμαίως τὸ οἶκημα, ὅπου εὐρίσκετο. Τέλος σαματήσας ἔμπροσθεν τοῦ κ. Κουπέρου ἔλαβε τὴν σάσιν ἐνὸς πύκτου, κινῶν τὰς χεῖράς του μὲ μίαν ἀκατανόητον ταχύτητα. Διὰ νὰ προλάβῃσι πᾶν συμβᾶν, τὸ ὁποῖον ἠμπόρει νὰ ἐπιφέρῃ ἡ μαχητικὴ αὐτῆ διάθεσις, τοῦ ἐκράτησαν δυνατὰ τοὺς βραχίονας ἀγκαλιάσαντες τὸ σῶμά του, καὶ τότε ἡ νευρικὴ του αὐτῆ ἐνέργεια ἐπέρασεν ἀπὸ τοὺς βραχίονας εἰς τὴν κεφαλὴν, ἥτις ἐκινεῖτο πανταχόσε μὲ παράδοξον ταχύτητα· οἱ δὲ μῦες τοῦ προσώπου εἶχον μίαν κίνησιν σπασμῶδη, καὶ ἐξεφράζετο ἐπ' αὐτοῦ ἐν μειδίαμα ἀποτρόπαιον καὶ φοικωδέστατον. Τὸ νευρικὸν τοῦτο φαινόμενον διήρκησεν ὀλίγα λεπτά, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ νέος, ὁ ὑποβλήθεις εἰς τὴν δοκιμὴν ταύτην, συνήλθεν εἰς ἑαυτὸν κατὰ μικρὸν, ἐπαναλαβὼν τὴν συνήθη του ἡσυχίαν, καὶ μὴ δεῖχων ὅτι ἐνθυμεῖτο τίποτε ἀπὸ τὰ γενόμενα. Ἄλλοι τινὲς μαθηταὶ ἐπανέλαβον τὸ αὐτὸ πείραμα εἰς ἑαυτούς· ἀνέπνευσαν τὸν ἀέρα κατὰ διαφόρους ποσότητας, καὶ ἐδοκίμασαν καὶ ἀποτελέσματα διάφορα. Ὅλοι ὁμοφώνως ἔλεγον ὅτι τὸ ἀερόμωρον τοῦτο ὀξείδιον διήγειρεν εἰς αὐτούς ἐν αἴσθημα ζωηρὸν καὶ εὐχάριστον, καὶ ἔδειχνον ὅτι ἐπεθύμουν νὰ ἀναπνεύσωσι καὶ ἄλλο πολὺ πλείοτερον.

Τὸ νιτρῶδες ὀξείδιον διὰ τῆς ἐνεργείας του εἰς τὰ ζωϊκά ὄργανα τοῦ ἀνθρώπου παράγει ἀποτελέσματα πολὺ ἀνάλογα μὲ τὰ ὅσα προξενοῦν εἰς αὐτὸν τὰ πνευματώδη ποτά· ἀλλ' ἀπὸ ταῦτα διαφέρει κατὰ τοῦτο· ὅτι τὸν ἐρεθισμὸν, τὸν ὁποῖον γεννᾷ τὸ ἀναπνεύμενον ὀξείδιον, δὲν ἀκολουθεῖ ἡ ἐξασθένησις τῶν σωματικῶν δυνάμεων, τὴν ὁποίαν ἐπιφέρει συνήθως κατόπιν ὁ ἐκ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν παραγόμενος ἐρεθισμός. Ἐξεναντίας αἱ δυνάμεις φαίνονται ἠυξημένα

ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ ἀερομόρφου νιτρώδους ὀξέος· ἐπαρατήρησαν μάλιστα ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις νησικὸς ὢν πέρνει μίαν τινὰ ποσότητα, δύναται πλείωτον παρὰ τὸ σύνθηες νὰ ἐπιχειρησθῆ καὶ νὰ ἀνθέξῃ πλείωτον καιρὸν εἰς ἐργασίαν τινὰ κοπιαστικὴν.

Στοχαζόμενοι τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν τῶν σωμάτων τούτων εἰς τὰ ὄργανα τοῦ ἀνθρώπου, ἐμποροῦμεν νὰ ἐνοησώμεν καὶ τὴν αἰτίαν, ἣτις ἐδίδεν ἐν ἀληθῶς ἐνθουσιῶδες καὶ φριδαστικὸν προτέρημα εἰς τὴν ἐν Δελφοῖς χρησιμωδοτοῦσαν τὸν παλαιὸν καιρὸν πυθίαν. Ἀναφέρει ἡ ἱστορία ὅτι κάτωθεν τοῦ τρίποδος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνέβαιναν ἡ πρόμαντις αὐτή, ἦτο ἐν χάσμα· ἐκ τούτου ἀνεφέρετο ἀπὸ τῆς πνεῦμα, παρὰ τοῦ ὁποίου κατεχομένη ἡ πυθία ἐξίσατο, ἦγουν ἐφαίνετο ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ της, κινουμένη σπασμωδῶς, ἐκβάλλουσα ἀφροὺς ἀπὸ τὸ σῶμα της καὶ προφέρουσα τινὰς φωνὰς ἀσημάντους ἐπάνω εἰς τὴν ἔκστασιν της. Ἡ ἱστορία τῆς ἀρχῆς τοῦ μαντείου τούτου λέγει προσέτι (Διόδ. Σικ. βιβλ. 16), ὅτι μίαν αἶγχα παρατηρήσας εἰς τις ἑσοκὸς πηδῶσαν καὶ ἀφίνουσαν τινὰς φωνὰς, ἐπεριεργάσθη νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τούτου. Εἶδε παραφυλάξας ὅτι τὸ ζῶον, πλησιάζον καὶ σκύπτον εἰς ἐν χάσμα, ἐξίσατο οὕτως· ἐδοκίμασε καὶ αὐτὸς καὶ ἔπαθε τὴν αὐτὴν ἔκστασιν. Ἐπειδὴ δὲ, διαδοθείσης τῆς φήμης τοῦ τοιοῦτου παραδόξου πράγματος, ἤρχοντο πολλοὶ περιέργοι, καὶ πολλοὶ ἐκρημνίζοντο μέσα εἰς τὸ χάσμα, τὸ περιεφράξαν· ἡ δὲ μωροπισία καὶ ἡ δεισιδαιμονία τὸ κατέστησαν θέσφατον ἢ θεῖον μαντεῖον πρὸς γνῶσιν τῶν μελλόντων. Ἡ ἀμάθεια τῶν πολλῶν γίνεται ἔρμαιον τῆς ἀγχινοῖας ὀλίγων τινῶν φιλάρχων ἢ πανούργων καὶ αἰσχροκερδῶν, μεταχειριζομένων τὰ φυσικὰ φαινόμενα πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν ἄλλων ὠφελοῦσαν τοὺς ἐξαπατῶντας. Ἄπειρα ἄντρα, σπήλαια καὶ χάσματα εἶναι γνωστὰ τὴν σήμερον, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξέρχονται πολλοὶ ἀέρες φλογιστοὶ, ἢ μεμφιτικοὶ καὶ δηλητήριοι εἰς τὰ πλησιάζοντα ζῶα.

I. K.

Δ.

ΤΕΧΝΑΙ.

Βιομηχανία.

Χρυσίον Μωσικὸν (μετάφρασις).

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐφευρέσεων, τὰς ὁποίας καθ' ἡμέραν ἡ Ἄγ-
 Γλικὴ βιομηχανία ἐξάγει εἰς φῶς, πρέπει νὰ σημειώσωμεν ἰδίως

ἐν μίγμα μεταλλικόν, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι ἔχει ὄλας σχεδὸν τὰς ἰδιότητας τοῦ χρυσοῦ, δι' ὃ καὶ ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ ἐφευρετοῦ χρυσὸς μωσικὸς. Ἴδου δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς ἐφευρέσεως ταύτης, καὶ αἱ ἰδιότητες αἱ διακρίνουσαι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μίγμα.

Εἰς τις ἐνθουσιῶν, ὀνόματι Ἀμιλτῶν, ἐκινήθη σφοδρῶς εἰς προσοχήν, πρὸ τινῶν χρόνων, ἀπὸ μίαν περικοπήν τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς, ὅπου (εἰς τὸ βιβλίον τῶν Κριτῶν) γίνεται λόγος περὶ ἐνὸς μεταλλοῦ πολυτιμοτέρου καὶ ἀπὸ τὸν χρυσόν. Ἦν δὲ πεπεισμένος ὅτι ἡ Γραφή δὲν περιέχει τίποτε, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἦναι κατὰ πάντα ἀκριβές, ἤρχισε νὰ ζητῇ ποῖον τάχα νὰ ἦναι αὐτὸ τὸ λεγόμενον μέταλλον· καὶ, μετὰ πολλὰς πλέον δοκιμὰς καὶ πειράματα, ἔφθασε νὰ παραῖξῃ τὸ μεταλλικὸν μίγμα, τὸ ὁποῖον πρὸ τίνος καιροῦ ἐγνωστοποίησεν. Ἄφ' οὗ δ' ἔφερε τὸ ἐφευρημὰ του εἰς ἓνα βαθμὸν, τὸν ὁποῖον στοχαζέται ὡς τὸν τῆς τελειότητος, ἔκαμε συντροφίαν μὲ τινὰ ὀνομαζόμενον Πάρκερον, καταβαλόντα τὰ χρήματα, ἐπὶ σκοπῷ νὰ κερδήσωσιν ἀμφοτέρωι ἐκ τῆς ἐφευρέσεως, καὶ οὕτως ἐσύστησεν εἰς τὴν Λόνδραν ἐν κατάστημα, τὸ ὁποῖον διευθύνει ὁ Πάρκερος.

Εἶδαμεν μίαν σεφανοπλεκτάνην (guirlande) χρυσομένην μ' αὐτὸ τὸ μωσικὸν χρυσίον, καὶ μᾶς ἐφάνη τὸ χρύσωμα πολλὰ ὠραῖον κατὰ τὴν ὄψιν, ὥστε ἀναμφιβόλως θέλουσιν τὸ μεταχειρισθῆ οἱ τεχνῖται εἰς πολλῶν ἄλλων πραγμάτων χρύσωσιν. Μία τῶν κυριωτέρων ἰδιοτήτων τοῦ μίγματος τούτου εἶναι τὸ νὰ μὲνη πάντῃ ἀναλλοίωτον, ἐκθετόμενον εἰς τὴν ὑγρασίαν καὶ εἰς τὸν ἀέρα· καὶ διὰ νὰ βεβαιωθῶσι περὶ τούτου ἔκαμαν τὴν ἐξῆς δοκιμὴν. Ἐπάνω εἰς τὴν Οὐϊκτὴν νῆσον ἔβαλαν ἐν τεμάχιον μωσικοῦ χρυσοῦ, καὶ δύο χαλκοῦ καλοῦ, καὶ τ' ἀφήκαν πολλὰς ἡμέρας ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ θαλασσίου ἀέρος· εὔρηκαν δὲ, εἰς 60-70 ὥρῶν διάστημα, τὸν μὲν χρυσὸν διαφυλάττοντα ὅλην του τὴν σιλπιπνότητα, τὸν δὲ χαλκὸν πάντῃ μαῦρον καὶ ἰωμένον. Τὸ χρυσίον τοῦτο φαίνεται ὅτι ἐπιδέχεται σίλωσιν ὅσῃν καὶ ὁ ἀληθινὸς χρυσὸς, ὥστε ἐμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς σκευῶν χρύσωσιν· καὶ εὐαγωγότητα δὲ (ductilité) ἔχει μεγάλην, ὥστε γίνεται σύρμα μιᾶς παραδόξου λεπτότητος· τέλος, καθὼς λέγει ὁ εὐρετῆς, δὲν εἶναι κατώτερον τοῦ ἀληθινοῦ χρυσοῦ κατ' ἄλλο, εἰμὴ ὡς πρὸς τὴν εἰδικὴν βαρῦτητα. Ἄς παρατηρήσωμεν ἔτι, διὰ νὰ κατανοήσῃ ὁ ἀναγνώστης τὰ ὅσα πλεο-

νεκτήματα έχει τούτο τὸ χρυσίον, ὅτι αἱ μεταλλικαὶ ὕλαι, ἐξ ὧν συνθέτεται, εἶναι ἐκ τῶν εὐθηνωτάτων, ὥς εἰς τοὺς μεταχειριζομένους αὐτὸ δὲν ἐμπορεῖ νὰ γένη ἀκριβόν· καὶ ἐκτὸς τούτου αἱ ὕλαι αὐταὶ εἶναι τόσον ἄφθονοι εἰς τὸ ἐμπόριον, ὥς δὲν εἶναι φόβος, μήπως οἱ κατασκευάζοντες τὸ χρυσίον τούτο δὲν δυνηθῶσι νὰ εὐχαριστήσωσιν ὅλους τοὺς ζητοῦντας αὐτό. Λογαριάζουν ὅτι τοῦ μωσικοῦ χρυσίου εἰς ἐλάσματα ἢ τιμὴ εἶναι 20 περίπου λεπτὰ (λογαριαζομένη ὡς φαίνεται ἐπάνω εἰς τὴν συνήθη ὀλκὴν, καθ' ἣν πωλεῖται ὁ ἀληθινὸς χρυσός). Ἀφ' οὗ ἐξετάσθη ἡ ὕλη αὕτη ὑπὸ εἰδημόνων ἀνδρῶν, ἐπροστάχθη ὁ ἀρχιτέκτων τῆς αὐλῆς νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν παντοῦ, ὅπου ἤθελαν εἶσθαι ἀναγκαῖα τὰ χρυσώματα, εἰς τὸ ἐπισκευασθῆν παλάτιον τοῦ Οὐίνσορος καὶ εἰς τὸ κτισθῆν εἰς Λόνδραν, ὅπου συνήθως κατοικεῖ ὁ βασιλεὺς.

— Τεχνιτὸς χρυσὸς τῆς Ἀνόβρης. — Ἡ ἀποθήκη, ἐφημερὶς τῆς Ἀνόβρης, ἐκοινοποίησε πρὸ πολλοῦ ἐν ἄλλο μίγμα συγκείμενον ἐκ διαφόρων μετάλλων, καὶ ἔχον ὅλας τοῦ ἀληθινοῦ χρυσοῦ τὰς ιδιότητας. Εἶναι δ' ὅμοιον μὲ τούτον ὄχι μόνον κατὰ τὸ χρῶμα, τὴν πυκνότητα, καὶ τὴν εὐαγωγότητα, ἀλλ' ἔχει καὶ αὐτὴν τὴν εἰδικὴν βαρύτητα· κατασκευάζεται δὲ ἐκ τῶν ἐξῆς οὕτω.

Πλατίνης παρθένου, ἡγουν ἀκατασκευάστου καὶ εἰσέτι ἀμεταχειρίστου, 16 μέρη, χαλκοῦ καθαροῦ 7, καὶ 1 ψευδαργύρου ὁμοίως καθαροῦ· ὅλα σκεπαζόμενα μὲ σκόνιν ἀνθρακος βάλλονται εἰς χοάνην (creuset), καὶ χωνεύονται εἰς τόσον, ὥς νὰ συστήσωσιν μίαν ὁμοιομορφον ὕλην· καὶ αὕτη εἶναι ὁ ἄνω εἰρημένος χρυσός.

Ἐμπόριον τῆς Μεγάλης Βρετανίας μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν.

Ἡ σύγκρισις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων τῶν εἰς τοὺς κατεξουσιαζομένους ὑπὸ τῶν Ἀγγίλων Ἰνδικούς τόπους ἐκπλευσάντων ἀπὸ τοὺς διαφόρους λιμένας τῆς Μεγάλης Βρετανίας, κατὰ τοὺς χρόνους 1824-1827, δίδει εἰς τὸν ἐξετάζοντα τὰ τοιαῦτα ὑπόθεσιν μελέτης πολλὰ περίεργον. Τὰ ἀποδεικτικὰ ἔγγραφα τούτου ἐτυπώθησαν κατ' ἐπιταγὴν τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων· εὕρισκει δὲ τις εἰς αὐτὰ τὸν ἐλεῖχον τοῦ μεγέθους τῶν πλοίων καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς αὐτὰ ἐνόνητων ναυτῶν.

Ἔτος.	Πλοῖα.	Κάδοι μετρητικοὶ τῆς χωρητικότητος.	Ναῦται.
1814	52	39,141	4,342
1815	121	79,980	8,610
1816	166	99,936	9,412
1817	195	106,847	8,543
1818	186	104,692	8,210
1819	106	66,525	5,606
1820	109	69,265	5,731
1821	96	68,155	5,811
1822	102	73,102	6,267
1823	111	68,468	5,591
1824	117	79,283	6,973
1825	139	81,103	7,095
1826	150	80,700	7,443

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ὅτι τὸ ἐμπόριον τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν προοδεύει ἀδιακόπως· καὶ ἤθελεν αὐξήσει ἐτι πλείοτερον, ἂν εἰς τοὺς Ἀγγλικούς λιμένας ἐμβάζετο τὸ ζάκχαρι τῆς Βεγγάλης κατὰ τὰς αὐτὰς συνθήκας, καθ' ἃς ἐμβάζεται καὶ τὸ τῶν Ἀντιλλῶν νήσων, καὶ ἂν, διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς εἰς ταύτας φυτευτὰς τοῦ ζακχαροκαλάμου, δὲν ἐπεφόρτιζον τὸ ζάκχαρι τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν μὲ ἐν δόσιμον ἐξιζούμενον μὲ 50,000,000 Φράκ. Ἀλλ' οἱ παράλογοι οὔτοι λογαριασμοὶ θέλουν ποτὲ ἀφελθῆ, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὀλιγώτερον εὐλογοῖ.

Κατὰ τὸ 1826 καταδαπανήθησαν εἰς τὴν μεγάλην Βρετανίαν 25,238,006 λίτραι τειοῦ, καὶ 26,043,227 κατὰ τὸ 1827.

ΓΕΩΡΓΙΚΗ.

Περὶ σιρῶν ἢ ὑπογείων σιταποθηκῶν.

Εἶναι πολλοῦ λόγου ἄξιον νὰ ἔχη τις τὸν τρόπον νὰ φυλάσῃ τὸν σίτον σῶον καὶ ἀβλαβῆ, ὅσον πλείοτερον καιρὸν εἶναι δυνατὸν, διότι οὕτως ἐμποροῦμεν τὰς ἀπὸ τῶν εὐφύρων χρόνων εἰσοδίας νὰ μεταχειρίζομεθα ἀσφαλῶς εἰς θεραπείαν τῆς ἀπὸ τῶν ἀφύρων σιτοδείας. Πρὸς τούτο εἶναι χρήσιμοι οἱ λεγόμενοι σιροὶ ὑπὸ τῶν παλαιῶν καὶ σιλοὶ (silos) ὑπὸ τῶν νεωτέρων, οὔτινες καὶ ἐτελειοποίησαν αὐτοὺς πολὺ. Ὁ κύριος Τερνὼς κατασκεύασε πολλὰς τοιαύτας σιταποθήκας ὑπογείους, εἰς τὸ πλησίον τῶν Παρισίων ὑποσατικῶν του, ἐπὶ σκοπῶν νὰ κάμῃ τὴν δοκιμὴν καὶ νὰ πείσῃ τοὺς ὁμογενεῖς του νὰ τὰς μεταχειρίζωνται ἀφόβως. Κατ' ἔτος ἐνώπιον πολλῶν τῶν συμπολιτῶν του ἀνοίγει τοὺς σιροὺς τούτους, καὶ δοκιμάζει τὸ εἰς αὐτοὺς σιτάριον· ἢ δὲ δοκιμὴ αὕτη ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἐμπορεῖ νὰ φυλαχθῇ ἄφθαρ-

τον, άπικρον και άναλλοιώτων τὸ εἶδος τοῦ γεννήματος τούτου εἰς ὀλοκλήρων χρόνων διάστημα.

Αἱ σιταποθήκαι αὐται εἶναι βόθροι ὑπόγειοι σρογύλοι, κτισμένοι μὲ κεραμοπλινθία ἢ πέτρας και χορασάνιον καλῶς, ὡς τὰ παρ' ἡμῖν ὑπολήνια (πολήμνια) ἢ τὰ κατωπίθια τοῦ ἐλαδίου, θολωτοὶ ἄνωθεν, και ἔχοντες στόμα τελειώνον ὡς λαιμὸς τῆς φιάλης, 3 ποδῶν περίπου μακρὸ και 2 πλατὺ κατὰ διάμετρον· βάθος ἔμποροῦν νὰ ἔχωσιν 20 ποδῶν (ἢ 4 ὄργυιῶν) και 12 - 15 ποδ. τὴν διάμετρον τῆς βάσεως· γύρω δὲ οἱ τοῖχοι τοῦ σιροῦ, πρὶν ἐμβαλεθῆ τὸ σιτάριον, ἐνδύονται μὲ χονδρὰς και διπλᾶς ψάθας, διὰ νὰ μὴ διαπερᾶ παντελῶς ἡ ὑγρασία. Κάτω ὁ πάτος, ἐκτὸς τῶν ψαθῶν, πρέπει νὰ ἦναι ὑπεστρωμένος μὲ κοπίδια ἢ βουκανίδια ξύλου και μὲ δεμάτια φρυγάνων, ἐπὶ τῶν ὑποίων βάλλονται αἱ ψάθαι, ὡς νὰ μὴ σήπωνται ὑπὸ τῆς ὑγρασίας· τὸ ἄνω χεῖλος τοῦ σώματος τοῦ σιροῦ πρέπει νὰ φθάνη ἓνα πόδα (1 1/2 σπιθαμὴν) κάτω τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

Ἀφ' οὗ δὲ γεμισθῆ σιτάριον ὁ σιρὸς, κλείεται οὕτω. Βάλης πρῶτον εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ λαιμοῦ τοῦ σώματος ἐν κομμάτιον ψάθης, ἔπειτα ἄχυρον, ἐπάνω τούτου ἐν ἐπίτωμα ξύλινον, και ἔπειτα μίαν πλακωτὴν πέτραν, ἐπάνω τῆς ὁποίας ῥίπτεις και πατεῖς τὸ χῶμα σωρευόμενον εἰς κῶνον, ὡς νὰ μὴ διαπερᾶ εἰς τὸ ἔσω ἀήρ ἢ τὸ νερόν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὑγρασία και ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ εἶναι τὰ ἀλλοιούνοντα και μεταβάλλοντα τὴν φύσιν τῶν σωμάτων, εἶναι φανερόν ὅτι ὁ σῖτος, προφυλασσόμενος ἀπὸ τὴν ἐπήρειαν αὐτῶν, διασώζεται ἀμετάτρεπτος κατὰ τὴν φύσιν και τὰς ιδιότητάς του. Τοῦτο μᾶς τὸ βεβαιώνει και ἡ πείρα, ὡς εἴπαμεν ἀνωτέρω.

Λέγουσι ὅτι εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἀνοίγουσι λάκκους, τοὺς ὁποίους κείνουσι πρῶτον ἀνάπτοντες ξύλα πολλὰ, διὰ νὰ ἐξατμίσωσι, φαίνεται, τὸ περισσὸν τῆς ὑγρασίας, και νὰ ψήσωσιν ἢ κεραμιδῶσωσι τὸ χῶμα· ἔπειτα γόνουσι μέσα εἰς αὐτοὺς τὸ σιτάριον. Εἰς τοὺς τοιούτους βόθρους βέβαια δὲν ἔμπορεῖ νὰ φυλαχθῆ τὸ σιτάριον ἄσηπον, εἰμὴ πολλὰ ὀλίγον καιρὸν· ἐκτὸς τούτου πρέπει νὰ λαμβάνη μίαν γαιώδη ὀσμὴν και γεῦσιν. Οἱ ἐξωχωρῆται τῶν Ἀθηναίων, ὡς λέγουσι, πράττουσι καλῆτερα· διότι αὐτοὶ ἀποταμιεύουσι τὸ σιτάριον των εἰς τοὺς ἀχρήστους κατωπίθους των, ἢ εἰς βόθρους ὁμοίους μ' ἐκείνους. Ἀλλ' εἰς τοὺς κατωπίθους, εἰς τοὺς ὁποί-

ους πολλὸν καιρὸν διημερεύει τὸ ἐλάδιον, τὸ σιτάριον βαλλόμενον, και ἀφινόμενον και ὀλιγάτατον καιρὸν, πρέπει ν' ἀποκτᾶ κάμμιναν ὀσμὴν βαρεῖαν, ἂν μάλιστα ῥίπτεται μέσα εἰς αὐτοὺς ἀπάσφρους και χωρὶς κάμμιναν προφύλαξιν. Ὅθεν κάλλιον εἶναι νὰ κατασκευάζονται ἐπίτηδες σιροὶ παρόμοιοι μὲ τὰ κατωπίθια, κτιζόμενοι πλατεῖς κάτωθεν, και ἄνωθεν σενευόμενοι, εἰς τρόπον, ὡς νὰ δυναταί τις νὰ μεταχειρίζεται και τὰς λοιπὰς προφυλάξεις, τὰς ὁποίας εἴπαμεν ἀνωτέρω περιγράφοντες τοὺς Γαλλικοὺς σιρούς.

Οἱ παλαιοὶ, ὡς ἀναφέρει ὁ Σιμπλίκιος εἰς τὰ εἰς τὸν Ἀριστοτέλην ὑπομνήματά του (Φυσ. Β'), εἶχον πρὸς φύλαξιν τοῦ σίτου σιρούς· ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι, οὐδ' ἔχω τὸ βιβλίον ἀνά χεῖρας διὰ νὰ ἴδω, ἂν λέγη τίποτε περὶ τῆς κατασκευῆς των. Ὁ Πλίνιος (LIV. 18 C. 30) λέγει ὅτι τοιαύτας ὑπογείους σιταποθήκας εἶχον εἰς τὴν Θράκην και Καππαδοκίαν μέσα εἰς τὰς ὁποίας ἔχονον τὸ σιτάριον. Σημειώνει δὲ ὅτι οὗτος εἶναι ὁ καλλήτερος τρόπος, διὰ τοῦ ὁποίου ἔμπορεῖ νὰ φυλαχθῆ αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν γεννημάτων.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.

Πῶς νὰ ἐπανορθώσῃς τὸ ταγγὸν βούτυρον.

Τὸ βούτυρον, ὅταν κατασκευαζόμενον δὲν δαρθῆ καλῶς, ὡς νὰ μὴ μείνη τίποτε ἑτερογενές, ἢ δὲν ἀλατισθῆ ἱκανῶς, ἢ ἄλλως πως νοθευθῆ ἢ παραμεληθῆ, λαμβάνει μετ' ὀλίγον καιρὸν γεῦσιν τινα δριμεῖαν και ταγγὴν, και ὀσμὴν βαρεῖαν, ὡς νὰ γίνεται ἄχρηστον. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἔμπορεῖ νὰ ἀποκατασταθῆ πάλιν εὐχρηστον διὰ τῆς ιδιότητος τοῦ ἄνθρακος (καρβουνίου) διορθούμενον κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ἀνάλυσε τὸ ταγγισμένον βούτυρον, ἐπιθέτων αὐτὸ εἰς ὀλίγην και ὀμαλὴν φωτιάν, και ἔπειτα χύσε το μέσα εἰς ψυχρὸν νερόν. Ἀφ' οὗ παγώσῃ, ἄρχισε νὰ τὸ δέρνῃς μὲ χουλιάριον, ἀνανεώνων τὸ νερόν συγγάκις εἰς τόσον, ἕως οὗ νὰ ἐκβαίνη πλέον αὐτὸ τὸ ὑγρὸν καθαρὸν. Ἐπειτα κοπάνισε ἄνθρακα κάμποσον, τοῦ ὁποίου χωρίζων τὴν λεπτὴν σκόνιν λαμβάνεις τὰ χονδρουλά μέρη, και ἀφ' οὗ τὰ πλύνῃς δύο ἢ τρία νερά, ἂν θέλῃς, ῥίψε τα μέσα εἰς τὸ βούτυρον και ἐξανάβρασέ το κάμποσον ὥραν. Ὁ ἄνθραξ ἀπορροφᾷ τὸ ὀξυγόνον συνθετόμενος μ' αὐτὸ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ αἰτία τῆς ταγγίσεως τοῦ βουτύρου· διηθμίζεις (σουρνείεις) δ' ἔπειτα τὸ ὑγρὸν διὰ τριχιάς κοσκίνου, και αὐτὰ

ἀποκαταστήνεις αὐτὸ καλὸν καὶ εὐχρηττον ὡς καὶ πρὶν νὰ ταγγίσῃ. Καθεὶς εὐκόλως ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ τὴν δοκιμὴν ταύτην καὶ νὰ τὴν ἐπιτύχῃ. Ἄν δὲ τὸ βούτυρον, διὰ τὴν ὑπερβολικὴν καύσιν τῶν ἡμερῶν, ᾗται ἀναλυτὸν, ἄς τὸ βάλλῃ εἰς τὴν δρόσον τῆς νυκτὸς, καὶ τὸ πρῶτὸ θέλει εἶσθαι ἰκανῶς πηκτὸν, ὥστε νὰ πλύνεται. Κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον ἐμπορεῖς νὰ διορθώσῃς τὸ ὀξύγγιον καὶ τὰ λοιπὰ λιπώδη σώματα τὰ ταγγισμένα.

I. K.

Ε΄. ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Ἄγορὰ ὅπου εὐρίσκει τις συμβίους.

Οἱ Ἀσσύριοι, λέγει Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς, πωλοῦσι μέσα εἰς τὴν ἀγορὰν τὰς παρθένους εἰς τοὺς θέλοντας νὰ νυμφευθῶσι, πρῶτον τὰς εὐγενεστάτας καὶ ὠραιότατας, ἔπειτα τὰς κατωτέρας εὐγενείας καὶ ὠραιότητος κατὰ τάξιν. Ὅταν δ' ἔλθωσι εἰς τὰς ἀσχήμους, διαλαλοῦσι πῶσα θέλει τις νὰ λάβῃ διὰ νὰ νυμφευθῇ κάμμιν ἀπὸ αὐτάς, καὶ πληρόνουσι δι' αὐτάς τα συναχθέντα ἀπὸ τὴν τιμὴν τῶν ὠραίων. Ἄλλοι πάλιν τινὲς βάρβαροι, οἱ Δαψολίβους, δὲν εἶχον αὐτάς τὰς φαντασίας τῶν Ἀσσυρίων τὰς περὶ εὐγενείας καὶ ὠραιότητος. Κατὰ τὰς βαρβάρους ἰδέας τῶν ἐσχαζόντων τὸν γάμον ὡς μόνην φυσικὴν ἀνάγκην, καὶ ὅλας τὰς γυναῖκας ἐπίσης ἐπιτηδείας νὰ ἐκπληρῶσι τὸν σκοπὸν τῶν ὄθεν ὅλοι οἱ εἰς ὦραν γάμου συνήρχοντο καὶ ἐνυμφεύοντο εἰς μίαν ἡμέραν ῥητὴν μετὰ τὸν καιρὸν, ὅτε βασιλεύει ἡ πλειὰς (πούλια). Συνέτρογον καὶ συνέπινον πρῶτον οἱ ἄνδρες χωριστὰ ἀπὸ τὰς γυναῖκας καθήμενοι· ἔπειτα σθύνοντες τὸν λύχνον ἐμβαίνουν μέσα εἰς τὰς γυναῖκας, καὶ ἔπερνε καθεὶς ὅποιαν ἐτύχαινε νὰ δράξῃ (1).

Εἰς τὰς Ἰνδίας εὐρίσκονται καὶ τὴν σήμερον τινὲς λαοὶ, οἵτινες προμηθεύονται συμβίους εἰς ἀγοράς. Δὲν χωροῦν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν οἱ λογαριασμοί, τοὺς ὁποίους κάμουν οἱ τῶν πολιτισμένων λαῶν τῆς Εὐρώπης εἰς τὰ περὶ γάμου, σκοπεύοντες διὰ πολιτικά των τέλη νὰ κάμωσι συμπεθερίαν μὲ τὸν δεῖνα πλούσιον ἢ μὲ τὸν δεῖνα δυνάτον. Ἐκεῖνοι εἶναι διηρημένοι κατὰ φυλάς· ἡ ἀνατροφή, αἱ ἰδέαι ἢ κατὰ σφαιρὰς ἢ

(1) Ἰδε Νικ. Δαμασκ. λειψ. σελ. 276-277 ἐκδ. K. Ἰδε καὶ Ἡροδότ. βιβλ. Α΄.

κοινωνικὴ εἶναι αἱ αὐταὶ εἰς τὴν αὐτὴν φυλὴν· ὅλοι ζῶσι σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν των· ἡ εὐκρασία τοῦ κλίματος, ἡ εὐφορία τῆς γῆς, ἡ ὀλιγάρκεια, τοὺς ἐξασφαλίζει εἰς τὰ πρὸς τὸ ζῆν αὐτῶν καὶ τῆς μελλούσης οἰκογενείας των. Δὲν ἔχουν λοιπὸν νὰ σοχασθῶσιν ὅτι πρέπει νὰ λάβωσι γυναῖκας πρὸς τι ἄλλο κέρδος κυριώτερον παρὰ τὸν καθαυτὸ σκοπὸν τοῦ γάμου. Πρὸς τοῦτον μόνον ἀποβλέποντες νομίζουσιν ὅτι καθεμία γυνὴ ἐμπορεῖ νὰ τὸν ἐκπληρῶσῃ, καὶ καθεμία τοῖς εἶναι καλὴ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ἔχῃ κάμμιν βλάβην εἰς τὰς φρένας, ἢ κἀνὲν ἐλάττωμα εἰς τὸ σῶμα πολλὰ σημαντικόν.

Οἱ χωρικοὶ, ζῶντες πάντοτε μεμονωμένοι εἰς τοὺς ἀγρούς των, δὲν ἔχουσιν ἄλλας εὐκαιρίας συναναστροφῆς καὶ ἐπιμιξίας εἰμὴ ἐκεῖνας, καθ' ἃς συνέρχονται εἰς τινὰς πανηγύρεις ἢ ἀγοράς, ὅπου ἀλλάσσουν τὰ προϊόντα των. Εἰς τοιαύτας λοιπὸν πανηγύρεις, διαρκούσας πολλάκις ἕνα μῆνα, συνάζονται καὶ οἱ Ἰνδοὶ ἕως πενήντα χιλιάδας ἐνίοτε· ἐκεῖ δὲ κάμουν τὰς δοσοληψίας των καὶ τὰς προξενιάς προσέτι εἰς γάμον. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἔχουσι τὰς προλήψεις των, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι λαοὶ τῆς γῆς, δὲν νυμφεύονται εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν ταιούτων πανηγυρίων, ἂν ἡ σελήνη δὲν εὐρίσκεται εἰς κἀνένα ἀστερισμὸν ἔχοντα καλὴν ἐπιρροὴν εἰς τὸν γάμον· ὀνομάζουσι δὲ αὐτὴν τὴν σελήνην ἀγνήν.

Αἱ προξενιαὶ γίνονται ἀπὸ ἀνθρώπους ὀνομαζομένους εἰς τὴν ἐγγωρίων των γλώσσαν πωζεϊάρας. Οὗτοι εἶναι ἀστρολόγοι ἐν ταύτῃ καὶ γενεαλογισταί· διορίζουσι τὴν προῖκα, τὴν ὦραν, τὴν ἡμέραν καὶ τὰ ἄλλα τοῦ προικοσυμφώνου· οἱ δὲ προξενευόμενοι παραμένουν εἰς τὴν πανηγυριν ἕως ν' ἀποτελειώσῃ τὸ συνοικέσιον. Ὁ ἀρραβωνιαστικὸς πηγαίνει, παρατηρῶν τινὰς τάξεις, πρὸς χαιρετισμὸν τῆς ἀρραβωνιαστικῆς τῆς δίδει κἀνὲν κανίσκιον ὀλίγης τιμῆς, καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφει πάλιν διὰ νὰ γένῃ ὁ γάμος, εἰς τὸν ὁποῖον παραστέκει ὁ πωζεϊάρας, ἐπέχων τόπον πατρός, καὶ ἀναχωρεῖ μετ' ὀλίγον, ἀφ' οὗ ἀποχαιρετήσῃ τοὺς νεονύμφους. Τὴν ἐπαύριον οἱ φίλοι πηγαίνουν εἰς χαιρετισμὸν αὐτῶν· μασσοῦν βέτελον (1), τραγωδοῦν, εὐθυμοῦν· καὶ ὁ γαμβρός, ἀφ' οὗ περ' ἄσῃ 7, 9, 21 ἢ 27 ἡμέρας εἰς τῆς συζύγου του, τὴν πέρνει ἔπειτα καὶ ὑπάγει εἰς τὴν ἰδικὴν του οἰκίαν.

(1) Βέτελον εἶναι φυτὸν τῆς Ἰνδίας, τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα μασσοῦν ἀδιακώπως οἱ Ἰνδοὶ, ὡς αἱ παρ' ἡμῶν γυναῖκες τὴν μαστίχην.

Εις τούς τόπους μας μόνον δύο ἢ τρεῖς μῆνας τὸ πολὺ κατ' ἔτος ἐμπορεῖ νὰ εἶπη τις ὅτι τρώγουσιν οἱ πολλοὶ τὸ γάλα· ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἐννέα μηνῶν εἰς τινὰς πολλὰ ὀλίγον εὐρίσκεται ἐκ τούτου τοῦ ὑγροῦ, καὶ εἰς τινὰς ἐκλείπει δι' ὄλου· ἀλλοῦ ὁμῶς τρώγουσι καὶ πίνουσιν αὐτὸ ὀλοκαιρὶς τοῦ χρόνου, τοῦλάχιστον τόσοι κ' ἐκεῖ κατ' ἀναλογίαν, ὅσοι καὶ παρ' ἡμῖν εἰς τὰς μεγάλας πόλεις πίνουν καθ' ἡμέραν καφέν. Πορίζονται ὁμῶς τὸ γάλα ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ αἰγιδοπρόβατα, καθὼς ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς ἀγελάδας, αἱ ὁποῖαι ἀνεξαιρέτως ὄλους τούς μῆνας τοῦ ἔτους ἐμποροῦν νὰ ἀρμύγνται. Εἰς τὴν πόλιν τῆς Λόνδρας καταδαπανᾶται κατ' ἔτος 70 ἑκατομ. περίπου ἐμποτιλίων γάλα· ἐκ τούτου ἀναλογοῦσιν εἰς καθένα κάτοικον τῆς Λόνδρας 60 ἐμποτίλια κατ' ἔτος, καὶ 1|6 ἐμποτιλ. καθ' ἡμέραν. Ἀλλὰ πρὶν αὐτὸ τὸ γάλα ἔλθῃ εἰς τὸν καταδαπανῶντα αὐτὸ, πόσον νοθεύεται; Ἡ νοθεία αὕτη παραλλάσσει κατὰ τὴν συνήθεισιν τοῦ πωλητοῦ· πλὴν πρό τινων χρόνων ἐλογαρίαζον ὅτι εἰς δύο γάλατος ἐβάλλετο ἓν νεροῦ· τὴν σήμερον δὲ ὅτι εἰς τὰ 10 ἢ 11 γάλατος ἐμβαίνει τέσσαρα νεροῦ, τὸ ὁποῖον ἐμπορεῖ τις νὰ εἶπη ὅτι εἶναι καὶ ἀναμειγμένον πρὶν ἀρμεχθῆ ἀκόμη, ἐξ αἰτίας τοῦ εἶδους τῆς τροφῆς, τὴν ὁποῖαν δίδουν εἰς τὴν ἀγελάδα ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ δώσῃ πολὺ γάλα. Πόσον δὲ ἠῦξησεν ἡ ἐξ αὐτοῦ δοσοληψία εἰς τὴν Ἀγγλίαν φαίνεται ἐκ τούτου· ὅτι ἐκείνην τὴν ποσότητα τοῦ βουτύρου, τὴν ὁποῖαν περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἠγόραζε τις δι' ἓν, τὴν σήμερον ἀγοράζει αὐτὴν μόνον διὰ τέσσαρ, αἰὲν ἢ πάλιν ἡ ποσότης τῆς ἐρόμης, ἡ ὁποία τότε ἠγοράζετο ἓν, τώρα δὲν ἠῦξησεν εἰμὴ τὸ ἓν τρίτον ταύτης τῆς μονάδος. I. Π.

Ἡ Θ Ι Κ Α.

Εἰ πλοῦτος ἐστὶν ἐπιθυμητὸν κτήμα ἐν βίῳ, τί σοφίας πλουσιώτερον τῆς τὰ πάντα ἐργαζομένης;— Πρεέκρινά αὐτὴν σκέπτρων καὶ θρόνων, καὶ πλοῦτον οὐδὲν ἠγησάμεν ἐν συγκρίσει αὐτῆς. ἐκκλ. κεφ. 7-8.